

Maksymilian i Zbigniew Judycki

POLACY W ARMII NAPOLEONA

SŁOWNIK BIOGRAFICZNY DOWÓDCÓW

MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

Warszawa 2021

POLACY W ARMII NAPOLEONA

SŁOWNIK BIOGRAFICZNY DOWÓDCÓW

30 MUZEUM
LAT NIEPODLEGŁOŚCI

Mazowsze.
serce Polski

Maksymilian i Zbigniew Judycki

POLACY W ARMII NAPOLEONA

SŁOWNIK BIOGRAFICZNY DOWÓDCÓW

W 200. ROCZNICĘ ŚMIERCI NAPOLEONA BONAPARTE

Pod redakcją **Tadeusza Skoczka**

Warszawa 2021

Współpraca

Fundacja Polonia Semper Fidelis

ul. Żłotyh Piasków 1/14; 02-759 Warszawa

tel. 698 406 335

Szkice portretowe

Tadeusz Kurek

Projekt okładki

Maksymilian Judycki

Na okładce obrazy

**Strona 1: January Suchodolski: *Księżę Józef Poniatowski
przed frontem grenadierów***

Strona 4: Wojciech Kossak: *Szwolężerowie przed Napoleonem*

Tłumaczenie na język francuski wstępu

Agata Żmudzińska-Judycka

ISBN 978-83-66640-51-1

Wydawnictwo Naukowe Muzeum Niepodległości

Identyfikator Wydawnictwa 42 700

X Pawilon Cytadeli Warszawskiej

ul. Skazańców 25; 01-532 Warszawa

historia@muzeumniepodleglosci.art.pl

WSTĘP

Po trzecim rozbiórze Polski w 1795 roku, polscy oficerowie i ochotnicy, którzy zmuszeni byli opuścić ojczyznę, zaproponowali rządowi francuskiemu utworzenie legionu polskiego, zależnego od armii francuskiej. Dyrektoriat zdecydował, że legion ten zostanie stworzony we Włoszech, zasilając Armię Włoską dowodzoną przez generała Bonapartego, walczącego przeciw Austrii. Od tego czasu Polacy służyli Napoleonowi przez większą część jego kariery, aż do czasu „Stu Dni”, jako najwierniejsi i najbardziej oddani żołnierze. Byli zawsze przy nim w okresie zwycięstw i klęsk.

Szczególnie wielkie nadzieje obudziła w nich wojna z Rosją 1812 roku i cesarska obietnica odrodzenia Polski. W kampanii rosyjskiej, nazwanej przez cesarza „drugą wojną polską” brało udział ok. 100.000 polskich żołnierzy, z czego ok. 37.000 pod dowództwem księcia Józefa Poniatowskiego.

Wśród napoleońskich żołnierzy, których nazwiska uwieczniono na Łuku Triumfalnym w Paryżu znajduje się sześciu Polaków: Józef Chłopicki, Jan Henryk Dąbrowski, Karol Kniaziewicz, Józef Poniatowski, Józef Sułkowski i Józef Zajączek. Upamiętniono tam również miejsca bitew napoleońskich rozegranych na ziemiach polskich: Pułtusk (1806), Gdańsk (1807), Ostrołęka (1807).

Osoba Napoleona Bonaparte w polskiej historii zajmuje miejsce szczególne. Trwale skojarzony został z walką o odzyskanie niepodległości, której zapowiedzią stało się utworzone w 1807 roku Księstwo Warszawskie. Napoleon upamiętniony w bogatej historiografii, literaturze i sztuce, bezsprzecznie wpłynął na ukształtowanie się polskiej świadomości narodowej. Polacy jako jedyni na świecie śpiewają o Bonapartem w swoim narodowym hymnie.

* * *

Inspiracją do opracowania niniejszego mini słownika biograficznego stały się zapowiadane obchody we Francji i w Polsce 200. rocznicy śmierci cesarza Napoleona I Bonaparte. Jednakże ograniczona

objętość zawartości publikacji zmusiły autora do dokonania pewnej selekcji i zaprezentowania wyłącznie wybranych sylwetek polskich oficerów-dowódców lub adiutantów biorących udział w kampaniach napoleońskich w latach 1797-1815, a w biogramach ukazano wyłącznie ten okres życia, który związany był z epoką napoleońską. Dlatego między innymi podawane są wyłącznie odznaczenia francuskie z tego okresu, pomimo iż prawie wszyscy ujęci w słowniku oficerowie byli uhonorowani Orderem Virtuti Militari oraz innymi wysokimi odznaczeniami polskimi i innych krajów.

Słownik powinien stać się inspiracją do podejmowania opracowań monograficznych, nie publikowanych dotychczas w polskiej i francuskiej historiografii wojskowej.

Uzupełnieniem słownika jest 140 szkiców portretowych polskich oficerów (głównie generałów) służących w Wielkiej Armii wykonanych przez artystę plastyka Tadeusza Kurka na podstawie dostępnej ikonografii. Wartość tej portretowej kolekcji jest znacząca, gdyż wizerunki wspomnianych osób w większości nie są dostępne w domenie publicznej, a jeśli już to są słabej jakości technicznej i nie dające się do reprodukcji. Obecnie portretowa kolekcja znajduje się w zbiorach Oddziału Wychodźstwa im. I. J. Paderewskiego Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie.

* * *

Après le troisième partage de la Pologne en 1795, des officiers et volontaires polonais, contraints de quitter leur patrie, proposèrent au gouvernement français de créer une légion polonaise, dépendante de l'armée française. Le Directoire a décidé que cette légion serait créée en Italie, afin de soutenir l'armée italienne, dirigée par le général Bonaparte, combattant contre l'Autriche. Dès lors, les Polonais servaient Napoléon pendant la majeure partie de sa carrière, jusqu'aux „Cent Jours”, étant les soldats les plus fidèles et les plus dévoués. Ils étaient toujours avec lui aussi bien en période de victoires que de défaites.

La guerre avec la Russie en 1812 et la promesse impériale de contribuer à la renaissance de la Pologne ont particulièrement éveillé

leur espoir. Environ 100 000 soldats polonais ont pris part à la campagne de Russie, appelée par l'empereur „la deuxième guerre de Pologne”. Parmi eux environ 37 000 se trouvaient sous le commandement du prince Józef Poniatowski.

Au milieu des soldats napoléoniens, dont les noms sont immortalisés sur l'Arc de Triomphe de Paris, il y a six Polonais: Józef Chłopicki, Jan Henryk Dąbrowski, Karol Kniaziewicz, Józef Poniatowski, Józef Sułkowski et Józef Zajączek. Les sites des batailles napoléoniennes menées en Pologne y ont également été commémorés: Pułtusk (1806), Gdańsk (1807) et Ostrołęka (1807).

Napoléon Bonaparte occupe une place particulière dans l'histoire polonaise. Sa personne fut intégrée durablement dans la lutte pour l'indépendance, dont le signe précurseur fut la création en 1807 du duché de Varsovie. Napoléon, commémoré par une riche historiographie, littérature et art, a sans aucun doute influencé la formation de la conscience nationale polonaise. Les Polonais sont les seuls au monde à chanter Bonaparte dans leur hymne national.

* * *

Les célébrations du 200e anniversaire de la mort de Napoléon Bonaparte, prévues aussi bien en France qu'en Pologne ont été à l'origine de ce mini dictionnaire biographique.

Les contraintes éditoriales ont amené l'auteur à faire des choix nécessaires et à ne publier qu'une partie représentative d'officiers-commandants polonais ayant participé aux campagnes napoléoniennes dans les années 1797-1815.

L'auteur espère que ce dictionnaire devienne une source d'inspiration pour entreprendre des études monographiques ciblées, permettant les publications absentes jusqu'alors dans l'historiographie militaire polonaise et française.

Le dictionnaire est enrichi par 120 portraits d'officiers polonais (principalement des généraux) servant dans la Grande Armée, réalisés par le graphiste Tadeusz Kurek qui puisait son inspiration dans l'iconographie disponible.

NOTY BIOGRAFICZNE

AKSAMITOWSKI Wincenty

(1760 Nagórzany k. Kamieńca Podolskiego – 1828 Warszawa), francuski generał. Adiutant-komendant w sztabie generalnym wojsk francuskich podczas bitwy pod Jeną 1806; oficer dyspozycyjny marszałka Davouta 1807; uczestnik kampanii moskiewskiej 1812; dowódca jazdy w dywizji gen. Jana Henryka Dąbrowskiego (udział w bitwach pod Jüterbogiem, Hanau i pod Lipskiem) 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

ANDRYCHIEWICZ Walenty

(1787 – 1849), oficer armii Księstwa Warszawskiego. W latach 1802-1805 oficer armii pruskiej walczącej w kampanii antynapoleońskiej. Od 1807 w armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskich 1807, 1809, 1812 i 1813. Między innymi odznaczył się w walkach pod Sandomierzem i Raszynem. W latach 1813-1815 w niewoli rosyjskiej.

BALDAUF Franciszek Ksawery

(1775 Simerberg, Bawaria – po 1815), lekarz. W 1793 wstąpił do wojska Królestwa Sardynii. Starszy lekarz w Legii Polsko-Włoskiej 1807, a następnie w Legii Nadwiślańskiej 1808. Uczestnik kampanii moskiewskiej 1812 i niemieckiej 1813. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BALI Feliks

(ok. 1768 Dukla – 1810 pod Tortosą, Hiszpania), kapitan Legii Nadwiślańskiej. Porucznik w Legionach Polskich we Włoszech 1797-1807, a następnie w Legii Polsko-Włoskiej i Legii Nadwiślańskiej, gdzie dowodził kompanią grenadierów. Uczestnik kampanii hiszpańskiej podczas której odznaczył się męstwem w czasie szturmie Saragossy 1808. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BALIŃSKI Kajetan Wawrzyniec

(1784 Żukowo – 1844), pułkownik armii napoleońskiej. Uczestnik kampanii napoleońskich: hiszpańskiej 1808, austriackiej 1809, rosyjskiej 1812, niemieckiej 1814. Towarzyszył Napoleonowi na Elbie (dowódca „szwadronu wyspy Elby”) i w jego powrocie do Francji. Dowódca kompanii w bitwie pod Waterloo 1815. Rycerz Cesarstwa Francuskiego 1815. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BARDZIŃSKI Jan Nepomucen

(1778 – 1852), kapitan Legii Nadwiślańskiej. Podporucznik w Legionie Polsko-Włoskim 1807. Uczestnik walk pod Saragossą w oddziale generała Lacoste’a (ranny) 1808. W kampanii moskiewskiej 1812 podczas bitwy nad Berezyną wzięty do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BAYER Maciej (Mateusz)

(1776 Kraków – 1827 Warszawa), kapitan Legii Polsko-Włoskiej, kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Walczył pod Saragossą (ranny) 1809. Uczestnik kampanii moskiewskiej 1812. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BEREK JOSELEWICZ

(1764 Kretynga, Litwa – 1809 pod Kockiem), oficer polski. Uczestnik bitew napoleońskich: nad Trebnią 1799, pod Novi 1799, Hohenlinden 1800, Austerlitz 1805 i Frydlandem 1807. Szef szwadronu 5. Pułku Strzelców Konnych Księstwa Warszawskiego 1805. Zabity w potyczce przez huzarów węgierskich w 1809 pod Kockiem. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BERKOWICZ Józef

(1789 Warszawa – 1846 Liverpool) porucznik armii Księstwa Warszawskiego. Od 1809 w armii Księstwa Warszawskiego, z którą walczył w wojnie z Austrią m.in. uczestniczył w bitwie pod Kockiem. Uczestnik kampanii moskiewskiej 1812. Autor powieści *Stanisław, ułan polski w świecie Napoleona na wyspie Elbie*. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BIAŁOWIEJSKI Szymon

(1773 – 1808 Saltzgitter, Westfalia), francuski pułkownik. Szef batalionu w Legii Włoskiej, a następnie dowódca 2. Pułku Legii Polsko-Włoskiej 1807.

BIEGAŃSKI Łukasz

(1755 Młynowce k. Tarnopola – 1839 Warszawa), generał armii Księstwa Warszawskiego. Przyjęty do armii Księstwa Warszawskiego w stopniu pułkownika 1807. Walczył na czele brygady piechoty pod Raszynem, a następnie bronił Sandomierza 1809. Podczas kampanii moskiewskiej komendant Warszawy 1812. W 1913 aresztowany po kapitulacji Warszawy.

BIELIŃSKI Adam

(1769 wieś Karczewo, pow. grodziski – 1855 Lublin), francuski kapitan. Uczestnik wojen napoleońskich, m.in. szef 5. Baonu Woltżyerów Gwardii, na którego czele walczył pod Dreznem, Lipskiem i Hanau 1813. Kawaler Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

BIERNACKI Gabriel Józef

(1774 wieś Kołdów, pow. sieradzki – 1834 Zamość), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w sztabie generała Jana Henryka Dąbrowskiego w Legionach Polskich we Włoszech (ranny w walkach pod Trebią, kiedy odbijał z rąk nieprzyjaciela gen. J.H. Dąbrowskiego 1799) 1797-1802. Dowódca 7. Batalionu Piechoty, z którym uczestniczył w walkach nad Mincio przy oblężeniu Ferrary i Peschery oraz w blokadzie Mantuy. Organizator 5. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego; major w 6. Pułku Ułanów. Uczestnik wojny polsko-austriackiej 1806. Komendant placu w Piotrkowie i w Toruniu 1812, a następnie jako dowódca pospolitego ruszenia walczył z Rosjanami 1812. W bitwie pod Stawiszynem ciężko ranny (pchnięcie piką i 5 ran od szabli) i wzięty do niewoli rosyjskiej.

BLUMER Ignacy Aleksander

(1773 Olsza na Podolu – 1830 Warszawa), francuski pułkownik. Kapitan w Legionach Polskich we Włoszech (odznaczył się w bitwie

pod Legnago). W roku 1801 Blumer, wcielony wraz z innymi legionistami do armii francuskiej (podpułkownik), odплыnął z ekspedycją generała Leclerc'a na San Domingo, gdzie się wyróżnił w roku 1803, przeprowadzając bez straty ani jednego żołnierza ewakuację swych 112 ludzi atakowanych przez 5000 Murzynów. W 1812 za dzielność podczas szturm Smoleńska Napoleon mianował go pułkownikiem. Obok francuskiego generała Dandelsa dowodził obroną Modlina 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BŁĘDOWSKI Aleksander

(1788 Błudów na Wołyniu – 1831 Krzeszowice), oficer armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w 16. Pułku Jazdy Księstwa Warszawskiego 1809. Uczestnik kampanii moskiewskiej i walk pod Smoleńskiem. Kilkakrotnie ranny w kampanii niemieckiej 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V), Krzyż Neapolitański.

BOGUSŁAWSKI Jakub Ferdynand

(1759 Brześć Litewski – 1819 Warszawa), francuski kapitan. W latach 1797-1801 oficer w Legionach Polskich we Włoszech, a następnie w armii francuskiej na San Domingo 1803. Uczestnik wojen napoleońskich, m.in. kampanii 1809 (bitwy pod Radzymi-
nem i Sandomierzem) oraz wyprawy przeciwko Rosji, gdzie odznaczył się męstwem w bitwie pod Borysowem 1812. Wsławił się walecznością i 60 pojedynkami. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV).

BOGUSŁAWSKI Ludwik

(1773 Górzno Kaliskie – 1840 Warszawa), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii pruskiej, mazurskiej i austriackiej. Podczas kampanii moskiewskiej 1812 odznaczył się podczas szturm na Smoleńsk za co Napoleon osobiście awansował go na szefa batalionu. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

BOLESTA Ignacy Józef

(1776 Warszawa – 1838 wieś Rusiec, pow. nadarzyński), francuski major. Uczestnik kampanii napoleońskich początkowo przydzielony do sztabu głównego Wielkiej Armii. Walczył m.in. pod Ulm, Austerlitz, Smoleńskiem, Możajskiem, Berezyną (ranny). Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

BRANDT Henryk (Heinrich von Brandt)

(1789 wieś Łąki, pow. wałecki – 1869 Berlin), kapitan Legii Nadwiślańskiej. Porucznik i p.o. dowódcy kompanii wołytyzerów w 2. Pułku Legii Nadwiślańskiej podczas interwencji Napoleona w Hiszpanii. Uczestnik kampanii moskiewskiej (ranny pod Winkowem) 1812 oraz kampanii saskiej, podczas której został ranny w bitwie pod Lipskiem i wzięty do niewoli. Autor wspomnień *Moja służba w Legii Nadwiślańskiej. Wspomnienia z Hiszpanii oraz Rosji 1807-1812*. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BRONIKOWSKI-OPPELN Aleksander

(1783 Drezno – 1834 Drezno), pisarz. Oficer w Legii Nadwiślańskiej 1807, a następnie w armii francuskiej w sztabie marszałka Marie d'Éstrées Victora. Uczestnik kampanii napoleońskich w 1812 i 1813. Autor (pisał w języku niemieckim) powieści i opowiadań, a także libretta operowego. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

BRONIKOWSKI-OPPELN Mikołaj

(1767 Poznań – 1817 Warszawa), francuski generał dywizji. Walczył w bitwie pod Raszynem 1809. W 1809 wysłany do Napoleona z dowodami kontaktów między Rosjanami a Austriakami. Dowódca 1. Brygady 1. Dywizji Piechoty Armii Aragońskiej w Hiszpanii 1810–1812; gubernator Mińska 1812; dowódca 2. Brygady 6. Dywizji II Korpusu marszałka Claude-Victora Perrina podczas kampanii saskiej (ranny w bitwie pod Lipskiem dostał się do niewoli) 1813. Wolnomularz należący do loży Saint Louis de la Martinique des Frères réunis. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

BRONIKOWSKI-OPPELN Rajmund

(1787 Wschowa – 1869 Ostrów Wielkopolski), kapitan Legii Nadwiślańskiej. Porucznik armii Księstwa Warszawskiego 1809. Za dzielność w bitwie pod Raszynem został adiutantem generała Jana Henryka Dąbrowskiego. Przez krótki okres służył w randze kapitana w Legii Nadwiślańskiej 1809. Nie brał udziału w walkach w latach 1809-1814.

BROSZKOWSKI Stanisław

(1777 Warszawa lub Kraków – 1827 Kalisz), kapitan Legii Nadwiślańskiej. Podporucznik w Legionach Polskich we Włoszech (walczył pod Weroną i Mantuą) 1798-1803; kapitan w Legii Polsko-Włoskiej, a następnie dowódca 3. Kompanii Fizylierów 1. Pułku Legii Nadwiślańskiej 1808. Uczestnik kampanii hiszpańskiej 1808-1812 biorący udział między innymi w oblężeniu Saragossy, bitwie pod Sagunto i zdobyciu Walencji. Jako szef batalionu walczył w kampanii moskiewskiej 1812 pod Smoleńskiem, Borodino, Kraśnem i nad Berezyną, gdzie został ranny.

BRZEŻAŃSKI Augustyn Ludwik

(1789 wieś Stare Oborzyska, pow. kościański – 1855), francuski kapitan. Uczestnik kampanii napoleońskich 1807-1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

CHEŁMICKI Eustachy

(1776 wieś Fabianki, pow. wrocławski – 1852 wieś Kawnice, pow. koniński), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskich m.in. dowódca polskiego garnizonu w zwycięskiej bitwie pod Fuengirolą (półwysep Iberyjski) 1810. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

CHŁAPOWSKI Dezydery Adam

(1788 wieś Turew k. Kościana – 1879 Turew), francuski pułkownik. Oficer armii napoleońskiej (m.in. członek gwardii honorowej poznańskiej cesarza 1806, a następnie oficer ordynansowy w Paryżu) i uczestnik kampanii hiszpańskiej, austriackiej, moskiewskiej (jako szef szwadronu polskiego 1. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów Gwardii Cesarstwa Francuskiego walczył pod Smoleńskiem i Berezyną) i saskiej 1808–1813. 19 czerwca 1813 poprosił o dymisję, która spowodowana była postawą Napoleona względem Polski m.in. planami oddania Księstwa Warszawskiego rosyjskiemu carowi. Autor *Pamiętników* opublikowanych w 1899. Baron I Cesarstwa Francuskiego (za udział w bitwie pod Ratyzboną). Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

CHŁOPICKI Józef Grzegorz

(1771 wieś Kapustyń, Wołyń – 1854 Kraków), francuski generał brygady. Uczestnik kampanii neapolitańskiej (bitwy pod Magliano, Neppi, Calvi). Dowódca (pułkownik) Legii Nadwiślańskiej 1808; uczestnik wojny hiszpańskiej (walki pod Mallen, Alagon i Saragosą, gdzie dowodził swoimi piechurami podczas niechlubnego krwawego szturmowania klasztoru Santa Engracia) 1808-1809. W 1809 awansowany przez Napoleona do stopnia generała brygady. Dowódca brygady podczas kampanii moskiewskiej (ciężko ranny w nogę pod Rżatem) 1812. Jego nazwisko (Klopisky) widnieje na Łuku Triumfalnym w Paryżu. Baron I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

CICHOCKI Michał Mikołaj

(1770 Warszawa – 1828 Warszawa), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Oficer w Ministerstwie Wojny Księstwa Warszawskiego 1806-1809; komendant placu w Lublinie 1809, a następnie dowódca 9. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego. Uczestnik interwencji francuskiej w Hiszpanii 1808. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812 m.in. osłaniał przeprawę na Berezynie, gdzie został ranny. Jako dowódca 4. Pułku Piechoty podczas kampanii saskiej 1813 bronił Szpandawy oraz walczył pod Lipskiem, gdzie został ranny. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

CICHOWSKI Adolf

(1794 Warszawa – 1854 Paryż), oficer artylerii armii Księstwa Warszawskiego. Jako porucznik między innymi 2. Pułku Ułanów Księstwa Warszawskiego brał udział w czterech kampaniach napoleońskich: austriackiej, moskiewskiej, saskiej i francuskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

CZARNOMSKI Franciszek

(1783 wieś Stare Miasto, pow. koniński – 1855 Warszawa), oficer armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w 4. Pułku Jazdy Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskich 1806-1813. Odznaczenia: Legia Honorowa.

CZARTORYSKI Konstanty

(1773 Warszawa – 1860 Wiedeń), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. W 1809 ufundował z własnych środków 16. Pułk Piechoty Księstwa Warszawskiego i został jego dowódcą. Uczestnik kampanii moskiewskiej, podczas której odznaczył się męstwem w walkach pod Smoleńskiem. Generalny adiutant Napoleona 1812. W 1813 pod wpływem brata Adama Jerzego Czartoryskiego opowiedział się za porozumieniem z Rosją i wystąpił z wojska, za co był powszechnie potępiany. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

DANILEWICZ (DANIELEWICZ) Wincenty

(1787 Mińsk Litewski – 1878 Jędrzejów), szwoleżer. Uczestnik kampanii napoleońskich. Ranny w bitwie pod Arcis-sur-Aube 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V), Medal Świętej Heleny.

DAREWSKI Antoni

(1774 Świsłocz pod Grodnem – 1838), podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Porucznik w 2. Legii Legionów Polskich we Włoszech 1798; kapitan-adiutant w I Korpusie Wielkiej Armii marszałka Karola Bernadotte (uczestnik bitew pod Austerlitz 1806, Jeną-Auerstedt 1807 i Frydlandem 1808) 1805-1808; podpułkownik w 9. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego 1808; kierownik Wydziału Wojennego 1812-1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

DĄBROWSKI Jan Henryk

(1755 wieś Pierzchowiec, pow. wielicki – 1818 Winnogóra k. Środy), polski, włoski i francuski generał. W 1797 podpisał z Napoleonem umowę o formowaniu Legionów Polskich, którymi następnie dowodził we Włoszech. W 1806 na polecenie Napoleona tworzył Wojsko Polskie w Wielkopolsce. Uczestnik wszystkich kampanii napoleońskich. W 1812 dowodził 17. Dywizją Wielkiej Armii. Podczas odwrotu Napoleona spod Moskwy włączył się osłanianiem przeprawy przez Berezynę (ciężko ranny), a w 1813 w bitwie pod Lipskiem, broniąc Bramy Hallskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (III, IV), Medal Świętej Heleny.

DĄBROWSKI Maciej

(1779 lub 1784 zaścianek Kurza Jama k. Grabowa, pow. łączycki – 1845 Montluçon, Francja), podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Oficer w Legionach Polskich we Włoszech 1799-1806; szef batalionu (kapitan) w 17. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego. Odbył kampanie napoleońskie 1807, 1809 i 1812.

DEMBIŃSKI Feliks Antoni

(1771 Kraków – 1848 Paryż), francuski major. Podporucznik w 7. Pułku Dragonów Francuskich 1797-1805; szef szwadronu w sztabie marszałka Nicolasa Soulta w Hiszpanii 1810; dowódca 7. Pułku Szwoleżerów 1812 – 1813; szef szwadronu w sztabie Wielkiej Armii 1813 – 1814. W 1815 w czasie „Stu Dni” służył przy poborze koni.

DEMBIŃSKI Henryk

(1791 wieś Strzałków, woj. kieleckie – 1864 Paryż), francuski kapitan, generał armii węgierskiej (honwedów). Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę, gdzie odznaczył się dzielnością w bitwie pod Smoleńskiem 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V), Medal Świętej Heleny. Pochowany na cmentarzu Champeaux w Montmorency.

DEMBOWSKI Jan

(1770 Dębowa Góra, pow. orłowski – 1823), baron, generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Oficer Legionów Polskich we Włoszech (adiutant generała Jana Henryka Dąbrowskiego) 1798. W latach 1802 – 1808 w armii włoskiej. Uczestnik hiszpańskiej i moskiewskiej kampanii Napoleona. Członek loży wolnomularskiej Wielki Wschód Francji. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV).

DEMBOWSKI Ludwik Mateusz

(1768 Dębowa Góra – Valladolid, Hiszpania), francuski generał brygady. Oficer we francuskiej Armii Alpejskiej generała F. Kellermana 1796. W latach 1807-1808 służył w Legionach Polskich we Włoszech pod dowództwem generała Jana Henryka Dąbrowskiego, po czym został wysłany wraz z armią francuską na San Domingo.

Uczestnik kampanii hiszpańskiej jako zastępca szefa sztabu korpusu ekspedycyjnego. Broniąc bestialsko traktowanej ludności hiszpańskiej wpadł w zatarg z francuskim komendantem miasta Valladolid i poległ w pojedynku z nim. Baron I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV).

DŁUSKI Mamert

(1788 Czyżyny k. Żytomierza – 1843 Gräfenberg, Niemcy), major armii Księstwa Warszawskiego. Walczył w kampaniach napoleońskich (m.in. szef szwadronu w 6. Pułku Ułanów) 1809, 1812-1813 pod Tarnopolem, Mińskiem, Borysowem, Gabel, Lipskiem, Hanau. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

DOBIECKI Wincenty

(1787 wieś Chełmce, pow. kielecki – wieś Miechowice, pow. grójecki), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskich: austriackiej, hiszpańskiej i moskiewskiej. Podczas kampanii francuskiej 1814 w bitwie pod Montmirail wziął do niewoli cały batalion wroga, tracąc przy tym jednego własnego żołnierza, za co Napoleon awansował go na szefa szwadronu. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

DOBIECKI Wojciech

(1782 Chełmce, pow. kielecki – 1862), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Oficer w Legii Naddunajskiej, a następnie w Legionach Polskich we Włoszech. Odbył kampanie napoleońskie: włoską, hiszpańską, pruską (ciężko ranny w głowę) i moskiewską w randze pułkownika. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

DOŁASIŃSKI Rudolf

(1768 – 1827 Warszawa), lekarz wojskowy. Od 1810 chirurg w 4. Dywizji Piechoty armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę (bitwy pod Smoleńskiem i Możajskiem) 1812. Komendant szpitala polowego w Modlinie 1813.

DRZEWIECKI Józef

(1772 Juśkowice, pow. krzemieniecki, Wołyń – 1852), kapitan Legionów Polskich. W latach 1797-1799 w sztabie (adiutant gene-

rała Karola Kniaziewicza) Legionów Polskich we Włoszech, a następnie szef brygady w Legii Naddunajskiej 1799-1801. Wraz z generałem Karolem Kniaziewiczem uczestniczył w misji do Paryża celem przekazania Dyrektoriatowi zdobytych w kampanii 1799 roku chorągwi armii neapolitańskiej.

DUNIN-WĄSOWICZ Stanisław

(1785 Wołyń – 1864 Paryż), francuski pułkownik. Od 1809 w armii Księstwa Warszawskiego. Początkowo służył w 2. Pułku Ułanów i 10. Pułku Huzarów, a od 1811 w Pułku Szwoleżerów Gwardii. Uczestnik kampanii napoleońskich. Podczas kampanii rosyjskiej 1812 attaché à la maison Napoleona. Towarzyszył mu podczas ucieczki spod Moskwy i wiele razy ratował go z opresji. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

DWERNICKI Józef

(1779 Warszawa – 1857 Łopatyń pod Brodami, Ukraina), polski generał. W maju 1809 uzbroił własnym kosztem 80 ludzi ze swoich dóbr, przebył Zbrucz i połączył się z oddziałami wojska polskiego pod Tarnopolem. Szef szwadronu 15. Pułku Ułanów Księstwa Warszawskiego 1810. Uczestnik wszystkich większych bitew armii Napoleona. Za wspaniałą szarżę pod Wirtenbergiem 13 października 1813 Napoleon Bonaparte osobiście przypiął mu krzyż złoty Legii Honorowej. Wielką brawurą odznaczył się w bitwie pod Lipskiem, wycofując się jako ostatni z pola bitwy. W styczniu 1814 awansował na pułkownika i otrzymał dowództwo świeżo utworzonego Pułku Krakusów, z którym wślawił się szczególnie pod Claye, biorąc do niewoli kilkaset żołnierzy pruskich i rosyjskich. Równie zażartą walkę z Prusakami stoczył na rogatkach Paryża. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Cesarski Zjednoczenia.

DZIAŁYŃSKI Ksawery Szymon

(1756 wieś Konarzewo, pow. poznański – wieś Konarzewo), senator Księstwa Warszawskiego. Członek Komisji Rządowej Księstwa Warszawskiego, a następnie senator-wojewoda 1807. Reprezentował Księstwo Warszawskie na ślubie Napoleona z Marią Ludwiką 1811. Odznaczenia: Legia Honorowa (I).

DZIEKOŃSKI Kazimierz Leon Jan

(1779 maj. Dziekonia k. Goniądza – 1849 Warszawa), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego, kawaler maltański. Od 1806 w armii Księstwa Warszawskiego, m.in. adiutant księcia Józefa Poniatowskiego oraz pracownik Ministerstwa Wojny, a od 1808 przydzielony do 1. Pułku Ułanów. Odbył wszystkie kampanie napoleońskie. W bitwie pod Lipskiem 1813 do ostatniej chwili towarzyszył księciu Józefowi Poniatowskiemu jako dowódca osłony naczelnego wodza. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

DZIERZBICKI Seweryn Antoni

(1790 Żabia Wola, pow. białobrzeski – 1833 Warszawa), oficer armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w 1. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskich m.in. walczył w bitwach pod Raszynem, Sandomierzem, Bobrujskiem, Borysowem i nad Berezyną. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

DZIEWANOWSKI Dominik Jan

(1759 Płonne, pow. golubsko-dobrzyński – 1827 Płonne), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. W 1806 sformował 6. Pułk Ułanów, na czele którego walczył w kampaniach napoleońskich (Pomorze, Tczew, Gdańsk, Sandomierz) 1807-1809. W kampanii moskiewskiej 1812 walczył pod Mirem i Romanowem jako dowódca 28. Brygady Lekkiej Jazdy w 4. Dywizji Jazdy. Ciężko ranny podczas obrony Borysowa dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

DZIEWANOWSKI Jan Nepomucen

(1782 Płonne, pow. golubsko-dobrzyński – 1808 Madryt), rotmistrz szwoleżerów gwardii. Dowódca 3. Kompanii 1. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów Gwardii Cesarskiej 1807. Uczestnik kampanii hiszpańskiej 1808. W czasie bitwy pod Somosierrą po zdobyciu pierwszej baterii dział hiszpańskich objął dowództwo szarżujących szwoleżerów, zastępując ранnego Jana Koziętulskiego. Dowodząc atakiem na drugą i trzecią baterię, został ciężko ranny. Był jedynym Polakiem wymienionym przez Napoleona w 10 biuletynie, poświęconym tej bitwie. Zmarł w madryckim klasztorze kilka dni po bitwie. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

ESTKO Sykstus Teodor Ludwik

(1776 Brześć nad Bugiem – 1813 pod Lipskiem), generał armii Księstwa Warszawskiego i generał armii francuskiej. Początkowo służył w Legionach Polskich, a po ich rozwiązaniu w armii francuskiej. Dowódca 3. Pułku Legii Polsko-Włoskiej (odznaczył się podczas kampanii hiszpańskiej, zwłaszcza w walkach pod Saragossą) 1808; dowódca 4. Pułku Jazdy podczas kampanii moskiewskiej (zabezpieczał przeprawę armii Napoleona przez Bug przed atakiem rosyjskim z Ukrainy) 1812. Zmarł w wyniku odniesionych ran podczas bitwy pod Lipskiem 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Korony Żelaznej (III).

FALKOWSKI Hipolit

(1779 Kamieniec Podolski – 1821 Warszawa), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Oficer w sztabie głównym Wielkiej Armii 1805; kapitan gwardii i oficer ordynansowy w sztabie Napoleona 1806. Organizator administracji Legii Nadwiślańskiej 1808. Uczestnik kampanii hiszpańskiej i moskiewskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Krzyż Kawalerski Orderu Obojga Sycylii.

FISZER (FISCHER) Stanisław

(1769 Warszawa – 1812 Winków, Rosja), generał brygady. Organizator batalionów w Legii Naddunajskiej 1799. Naczelnik sztabu głównego wojsk Księstwa Warszawskiego 1808; naczelnik sztabu V Korpusu księcia Józefa Poniatowskiego podczas kampanii napoleońskiej na Moskwę 1812. Walczył w bitwie pod Borodino oraz przy zdobywaniu Moskwy. Podczas odwrotu wojsk napoleońskich z Moskwy zginął pod Winkowem trafiony kulą w czoło w walce z korpusem Ostermana. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

FORNALSKI Franciszek

(1781 Łęg Tarnowski, pow. tarnowski – 1863 Nietulisko Duże k. Kunowa), wachmistrz armii Księstwa Warszawskiego. Służbę wojskową rozpoczął w 1806 w formującej się kawalerii pułkownika Wojciecha Męcińskiego, a następnie służył w 4. Pułku Jazdy armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskiej: pruskiej 1806, austriackiej 1809, moskiewskiej 1812 i saskiej 1813.

Walczył pod Wałami, Frydlandem, Żarnowiem, Smoleńskiem, Mozajskiem, Borodinem, Wiaźmą, Czerykowem, nad Berezyną, pod Wittenbrgą i Lipskiem. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

FREDRO Aleksander

(1793 wieś Surochów, pow. jarosławski – 1876 Lwów), hrabia, komediopisarz, poeta. Oficer w armii Księstwa Warszawskiego, a następnie w armii francuskiej. Uczestnik kampanii moskiewskiej 1912. Oficer ordynansowy w sztabie Napoleona 1813-1814. Po abdykacji cesarza opuszczając Paryż napisał: *Wyjechaliśmy razem, z odmiennych pobudek: Napoleon na Elbę, ja zasię do Rudek*. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

FREDRO Jan Maksymilian

(1784 wieś Surochów, pow. jarosławski – 1845 Paryż), francuski pułkownik, kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskich 1812-1814, między innymi jako oficer w 2. Pułku Ułanów, a następnie 5. Pułku Strzelców Konnych. Odznaczenia: Legia Honorowa (III, V).

FREDRO Seweryn

(1785 wieś Nienadowa, pow. przemyski – 1845), francuski kapitan. Oficer w Pułku Lekkookonnych Gwardii 1807. Uczestnik bitwy pod Avignano (ranny) 1808, pod Wagram 1809, kampanii moskiewskiej 1812 oraz bitwy pod Dreznem 1813 i pod Peterswalde, gdzie dowodzona przez niego szarża 1. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów Gwardii Cesarskiej zniosła 5 szwadronów huzarów. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Cesarski Zjednoczenia.

GAJEWSKI Franciszek

(1792 Margońska Wieś, pow. chodzieski – 1868 Poznań), francuski pułkownik. Oficer sztabowy w armii Napoleona. Uczestnik kampanii rosyjskiej 1812 i kampanii w latach 1813-1814, podczas których pełnił funkcję adiutanta Napoleona. Za bohaterską postawę w bitwie pod Dreznem otrzymał stopień pułkownika. Autor pamiętników, w których między innymi opisał kampanię moskiewską. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

GARCZYŃSKI Franciszek

(zm. 1812), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Jako dowódca 2. Pułku Strzelców Konnych uczestniczył w walkach w Krajnie, a następnie na Pomorzu 1807. Komendant placu w Rawiczu. Poseł na Sejm Księstwa Warszawskiego z powiatu krobkiego departamentu poznańskiego.

GARLICKI Wojciech

(1773 Warszawa – po 1814), francuski kapitan. Uczestnik francuskiej ekspedycji na San Domingo 1802. Komendant wyspy La Vache. Dowódca kompanii grenadierów podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

GIEDROYĆ Romuald Tadeusz

(1750 wieś Bobcin k. Kowna, Litwa – 1824 Warszawa), książę, generał dywizji. Założyciel tajnej organizacji patriotycznej na Litwie 1797. W 1812 podczas marszu Napoleona na Moskwę organizator pospolitego ruszenia na Litwie. Dowódca pułku litewskich ułanów osłaniających odwrót Napoleona spod Moskwy.

GIEDROYĆ Józef Jan

(1795 Noseliszki, woj. wileńskie – 1831), podporucznik armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Oficer 6. Pułku Ułanów Księstwa Warszawskiego, z którym walczył w bitwie pod Lipskiem jako adiutant generała Charles'a Lefebvre'a-Desnouettes'a 1813. Od 1814 oficer w 2. Pułku Strzelców Konnych.

GIEDROYĆ Józef Stefan

(1787 Niecierz, Litwa – 1855 Ternes, dep. Cantal, Francja), książę. Adiutant szefa sztabu głównego Napoleona I. Uczestnik bitwy pod Waterloo jako pułkownik w sztabie Napoleona 1815.

GIEŁGUD Antoni

(1792 majątek Zamek na Wileńszczyźnie – 1831 wieś Schnaugsten k. Kłajpedy), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Nie miał przygotowania wojskowego, ale po wkroczeniu armii Napo-

leona w 1812 na Litwę wystawił z własnych środków 21. Pułk Piechoty Księstwa Warszawskiego i z nominacji cesarza Francji został pułkownikiem i jego dowódcą.

GIEŁGUD Ignacy

(ok. 1755 – 1807 Gniew), generał dywizji armii Księstwa Warszawskiego. W grudniu 1806 marszałek Joachim Murat zlecił mu organizację wojsk w departamencie warszawskim, a w 1807 objął dowództwo nad dywizją Jana Henryka Dąbrowskiego po jego zranieniu pod Tczewem i prowadził oblężenie Gdańska. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

GODEBSKI Cyprian

(1765 Polesie Wołyńskie – 1809 Raszyn), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Oficer Legionów Polskich (adiutant gen. Rymkiewicza), a następnie Legii Nadwiślańskiej. Tłumacz francuskich regulaminów wojskowych dla potrzeb armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca (pułkownik) 8. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego śmiertelnie ranny w bitwie pod Raszynem 1809.

GODLEWSKI Wojciech

(1775 Warszawa – po 1830), podpułkownik armii napoleońskiej. Szef batalionu w Legii Nadwiślańskiej (walczył w Hiszpanii). Uczestnik moskiewskiej kampanii napoleońskiej 1812 oraz bojów pod Lipskiem 1813. Kawaler Cesarstwa. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

GORECKI Antoni

(1787 Wilno – 1861 Paryż), kapitan armii Księstwa Warszawskiego, poeta, bajkopisarz. Uczestnik kampanii napoleońskich 1809-1812. Jako adiutant generała Stanisława Mielżyńskiego walczył w bitwach pod: Smoleńskiem, Możajskiem, Tarutino i Berezyną. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

GORZEŃSKI Hieronim

(1793 osada Śmiełów, pow. jarociński – 1846 Śmiełów), polski arystokrata. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę między innymi jako adiutant marszałka Louisa Davouta 1812. Ciężko ranny w bitwie pod Borodino 1812.

GRABIŃSKI Józef Joachim

(1771 Warszawa – 1843 San Marino, Włochy), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Oficer francuskich huzarów (lansjerów) w wyprawie Napoleona do Egiptu, gdzie brał udział w szturmie Aleksandrii i bitwie pod piramidami 1798. Dowódca Legii Polsko-Włoskiej, a następnie Legii Nadwiślańskiej 1807-1808. W 1808 osiedlił się na stałe we Włoszech, gdzie m.in. walczył przeciwko bandom rabunkowym. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

GRABOWSKI Jerzy Franciszek

(1756 Świąciany, Wileńszczyzna – po 1800), francuski generał. Przeciwstawny generałowi Janowi Henrykowi Dąbrowskiemu zamierzał tworzyć we Włoszech konkurencyjne Legiony Litewskie. Dowódca wojsk Republiki Rzymskiej i gubernator Rzymu z ramienia Napoleona 1798.

GRABOWSKI Józef Ignacy

(1791 wieś Wełna, pow. obornicki – 1881 Rachów, Ukraina), francuski kapitan. Służbę wojskową rozpoczął w 1812 pod koniec kampanii Napoleona na Moskwę jako adiutant generała Michała Sokolnickiego. Kapitan i adiutant w sztabie Napoleona 1813. Jako kurier cesarski w bitwie pod Budziszynem odznaczył się dostarczeniem, pod mocnym ostrzałem, wiadomości od Napoleona do księcia Józefa Poniatowskiego. W bitwie pod Dreznem, pomimo dużego ostrzału i niebezpieczeństwa, doniósł rozkaz Napoleona do marszałka Murata o uderzeniu wszystkimi siłami kawalerii na wroga, co zakończyło się wielkim zwycięstwem. Uczestnik bitwy narodów pod Lipskiem 1813. Szef szwadronu podczas przeprawy Napoleona przez Ren. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

GRABOWSKI Michał

(1773 – 1812 Smoleńsk), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Komendant placu w Gdańsku, a następnie twierdzy Modlin 1808. Dowódca II Brygady 18 Dywizji podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Gubernator Mohylewa 1812. Zginął pod Smoleńskiem prowadząc do ataku 2. Pułk Piechoty.

GRABOWSKI Stefan

(1767 Ostaszyn k. Nowogródka – 1847 Warszawa), hrabia, polski i francuski generał. Przewodniczący Komitetu Wojskowego Litwy oraz dowódca 12. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego 1812. Walczył po stronie Napoleona przeciwko Rosji biorąc udział w kampanii na Moskwę. W kampanii saskiej po bitwie pod Lipskiem wzięty do niewoli rosyjskiej 1813.

GROTHUS Eustachy

(1792 wieś Trzebień, pow. kozienski – 1858 Paryż), podporucznik armii Księstwa Warszawskiego. Oficer w 17. Pułku Piechoty. W 1812 organizator pospolitego ruszenia.

HAUKE Maurycy

(1773 Seifersdorf, Saksonia – 1830 Warszawa), generał dywizji armii Księstwa Warszawskiego. Oficer artylerii w Legionach Polskich m.in. walczył w obronie Mantui 1799; dowódca brygady w dywizji gen. Józefa Zajączka w kampanii 1809; komendant twierdzy Zamość 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V), Order Obojga Sycylii.

HEBDOWSKI Kajetan

(1746 – 1834 koło Sochaczewa), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego, dramatopisarz. Pomocnik ks. Józefa Poniatowskiego przy organizowaniu Legii Warszawskiej 1807. Kierownik wydziału wojny i administracji wojskowej Księstwa Warszawskiego 1809.

HEMPEL Joachim

(1787 Puławy – 1874 Tuchowicz k. Łukowa), kapitan gwardii (odpowiednik liniowego pułkownika). Oficer pułku szwoleżerów w Warszawie 1807. Uczestnik wojny hiszpańskiej (ciężko ranny pod Medina de Rioseco) oraz kampanii napoleońskich, biorąc udział w 29 bitwach. Kawaler cesarstwa. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV).

HIŻ Jan Feliks

(1784 Warszawa – 1831), major armii Księstwa Warszawskiego.

Podporucznik 2. Pułku Piechoty armii Księstwa Warszawskiego 1806; uczestnik kampanii zimowej 1806-1807 podczas której walczył pod Serockiem. W czasie wojny z Austrią m.in. uczestniczył w bitwie pod Raszynem i w zdobywaniu Zamościa 1809. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę walczył m.in. pod Smoleńskiem (ranny w rękę), Tarutino, Wiaźmą i Berezyną 1812. Szef batalionu w 1. Pułku Piechoty armii Księstwa Warszawskiego 1813. Podczas ewakuacji oddziałów napoleońskich z Warszawy w lutym 1813, będąc ciężko chory pozostał w stolicy i trafił do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

HOŁOWNIA Wincenty

(1773 – 1855), podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. W wojsku polskim 1807-1831 m.in. w 4. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego. Uczestnik interwencji Napoleona w Hiszpanii 1808-1810 oraz kampanii saskiej 1813 i francuskiej 1814.

HORACZKO Stefan

(1782 majątek Michalewo k. Bobrujska – 1852 Garbaś), kapitan gwardii cesarskiej. Uczestnik kampanii napoleońskich 1808-1814. Walczył w bitwach m.in. pod Wagram, Smoleńskiem, Borodino, Połockien (ranny), Lützen, Budziszynem, Dreznem, Lipskiem, Hannau, Brienne, Montmirail, Laon, Chateau-Thierry i Arcis-sur-Aube. Kapitan w 3. Pułku Eklererów Gwardii Cesarskiej, który przeprowadził ostatnie w historii tego pułku działania wojenne (wysadzenie mostów) pod Vitry i Choisy-le-Roi w celu zabezpieczenia tyłów armii francuskiej 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

HORNOWSKI Józef

(1773 wieś Łomazy, pow. bialski – 1817 Pułtusk), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskich. W 1809 wstąpił się obroną Pragi. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę dowodził 17. Pułkiem Piechoty w 17. Dywizji Jana Henryka Dąbrowskiego, wyróżniając się męstwem w bitwie pod Bobrujskiem 1812. Ranny pod Stachowem w czasie bitwy nad Berezyną. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

HURTIG Józef

(1770 Warszawa – 1831 Warszawa), polski i francuski pułkownik. Oficer Legionów Polskich (dowódca artylerii w 3. Legii). Uczestnik interwencji francuskiej w Hiszpanii oraz kampanii napoleońskich w latach 1812-1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

HUTTEN-CZAPSKI Stanisław

(1779 Nieśwież – 1844 Kiejdany), hrabia, pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. W 1812 z własnych środków finansowych wystawił 22. Pułk Piechoty i na jego czele wziął udział w kampanii napoleońskiej na Moskwę. Następnie uczestniczył w kampanii saskiej i francuskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

JABŁONOWSKI Władysław Franciszek

(1769 Gdańsk – 1802 Jérémie na San Domingo), francuski generał brygady. Szef brygady kawalerii w armii rzymskiej pod dowództwem gen. Jerzego Grabowskiego 1798; dowódca Legii Naddunajskiej 1801; dowódca francuskiej brygady w dywizji Jeana-Pierre Pougeta, a następnie brygady strzelców w dywizji kawalerii lekkiej François Jean Baptiste Quesnela 1800; dowódca brygady w dywizji François Watrina w armii południowej dowodzonej przez marszałka Joachima Murata 1801. Komendant wojskowy obwodu Jérémie na San Domingo, gdzie zmarł na żółtą febrę 1802.

JANKOWSKI Antoni

(1783 wieś Chronówka, pow. szydlowiecki – 1831 Warszawa), francuski pułkownik. Podporucznik 2. Pułku Jazdy Księstwa Warszawskiego 1806; kapitan gwardii napoleońskiej 1811; pułkownik 1. Pułku Strzelców Konnych 1815. Uczestnik wszystkich kampanii napoleońskich 1807-1814. W 1815 zajmował się repatriacją jeńców polskich z niewoli rosyjskiej i pruskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Cesarski Zjednoczenia.

JANOWICZ Alojzy

(1792 Nowogródek – 1849 Francja), podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca 13. Pułku Ułanów. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Od 1830 we Francji.

JARACZEWSKI Adam

(1785 wieś Lubinia Mała, pow. jarociński – 1831 Płock), major armii Księstwa Warszawskiego. Początkowo służył w armii francuskiej, a następnie od 1807 w armii Księstwa Warszawskiego przydzielony do 4. Pułku Jazdy. Uczestnik kampanii (m.in. jako szef szwadronu 8. Pułku Ułanów), austriackiej, hiszpańskiej, saskiej i francuskiej. Odznaczył się w bitwie pod Wagram 1809. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

JERZMANOWSKI Paweł Jan

(1779 wieś Mniewo, pow. kolski – 1862 Paryż), francuski pułkownik (major gwardii). Od 1799 w Legionach Polskich. Kapitan 1. Pułku Szwoleżerów Gwardii i uczestnik kampanii hiszpańskiej 1807–1808 oraz wyprawy moskiewskiej 1812 (walczył w bitwach pod Witebskiem, Smoleńskiem, Możajskiem, Krasnem i nad Berезyną, a w walkach odwrotowych osłaniał resztki Wielkiej Armii wślawiając się szarżą pod Belitz 1813). Dowódca przybocznego szwadronu szwoleżerów polskich w drodze na Elbę, gdzie został komendantem twierdzy Porto Lognone. Ranny w bitwie pod Waterloo 1815. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego. Baron I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (III, IV, V).

KAMIENIECKI Ludwik

(1758 Podole – 1816 Warszawa), generał dywizji armii Księstwa Warszawskiego. W wojsku od 1807 (szef sztabu armii Księstwa Warszawskiego; dowódca brygady piechoty; gubernator Warszawy). W wyprawie Napoleona na Moskwę dowódca dywizji w V Korpusie Wielkiej Armii 1812. Dowódca 1. Dywizji Piechoty VIII Korpusu podczas bitwy pod Lipskiem, gdzie dostał się do niewoli rosyjskiej 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KAMIENSKI Henryk Ignacy

(1777 Hruszwica k. Równego – 1831 Ostrołęka), francuski pułkownik. Kapitan grenadierów i adiutant marszałka Nicolasa Charles'a Oudinota (uczestnik kampanii 1806-1807); kapitan 1. Pułku Piechoty armii Księstwa Warszawskiego 1808. Jako dowódca szwadronu szwoleżerów Gwardii Cesarskiej walczył w kampanii

hiszpańskiej w korpusie marszałka Jean-Baptiste Bessièresa m.in. pod Saragossą, a następnie eskortował Napoleona powracającego do Francji. Od 1809 w Legii Nadwiślańskiej (dowódca 10. Pułku Piechoty). W 1812 w Królewcu jego pułk brał udział w przeglądzie przed cesarzem Bonaparte, a następnie wszedł w skład 7 Dywizji X Korpusu Wielkiej Armii Étienne-Jacques`a-Josepha-Alexandra MacDonalda. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

KAMIENSKI Michał Ignacy

(1758 Łęczycza – 1812 Borysów, Rosja), generał armii Księstwa Warszawskiego. Generał nadliczbowy w sztabie generalnym armii Księstwa Warszawskiego 1808. W 1809 walczył pod Raszynem oraz o Zamość i Lwów. Uczestnik kampanii moskiewskiej Napoleona podczas której po bitwie nad Berezyną dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KASZEWSKI Jan Nepomucen

(1783 wieś Kobylepole pod Poznaniem – 1845 Warszawa), podporucznik armii Księstwa Warszawskiego, wirtuoz skrzypiec, kompozytor. Przez pewien czas służył w 14. Pułku Kirasjerów pułownika Stanisława Małachowskiego. Jako żołnierz 15. Pułku Piechoty uczestniczył w wyprawie Napoleona na Rosję walcząc w bitwach pod Smoleńskiem, Możajskiem, Czerykowem (ranny), Tarutinem, Wiaźmą i nad Berezyną. Uczestnik bitwy pod Lipskiem 1813, a następnie kampanii francuskiej 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KASINOWSKI Mikołaj Aleksander

(1765 okolice Gniezna – 1812 Stachów nad Berezyną, Rosja), francuski generał. Kapitan w Legionach Polskich we Włoszech (odznaczył się męstwem w bitwie pod Weroną) 1797-1799. W latach 1799-1800 w niewoli austriackiej. Uczestnik interwencji francuskiej w Hiszpanii 1807-1811. Generał-adiutant cesarza Francji podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Zginął (dowódca brygady) pod Stachowem nad Berezyną 1812. Baron I Cesarstwa Francuskiego 1810. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

KICKI Ludwik

(1791 Warszawa – 1831), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Odznaczył się męstwem w bitwie pod Raszynem 1809 oraz walczył pod Sandomierzem i o wyzwolenie Lwowa 1809. Pułkownik w sztabie generalnym i adiutant księcia Józefa Poniatowskiego 1811. W kampanii rosyjskiej 1812 odznaczył się w bitwach o Smoleńsk, pod Borodino, pod Winkowem i nad Berezyną, gdzie siły polskie zatrzymały atak rosyjski, ocalając Napoleona od ostatecznej klęski. Ranny w bitwie pod Lipskiem. Odznaczenia: Legia Honorowa (V), Order Obojga Sycylii.

KIERZKOWSKI (KIESZKOWSKI) Jakub

(1783 Wojsławice – 1856 Warszawa), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Oficer w 2. Pułku Piechoty. Uczestnik kampanii napoleońskich: pruskiej 1807, austriackiej 1809, moskiewskiej 1812.

KIERZKOWSKI (KIESZKOWSKI) Jakub Filip

(1771 wieś Smoszew k. Krotoszyna – 1862 Poznań), francuski kapitan. Adiutant gen. Latour-Maubourga podczas kampanii hiszpańskiej (ciężko ranny w bitwie pod Albuera) 1809-1811. Członek sztabu marsz. L. A. Berthiera 1812; adiutant gen. Maisona 1813; adiutant gen. Ameya, pod dowództwem, którego odbył wiosenną kampanię francuską 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KLEMENSOWSKI Marcin

(1791 Lachowice, pow. stryjski – 1869 Warszawa), podporucznik armii Księstwa Warszawskiego. Od 1811 w batalionie saperów Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii saskiej 1813 i francuskiej 1814. Walczył między innymi w bitwach pod Lipskiem, Hanaun, Meaux. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KLICKI Stanisław

(1775 wieś Drażewo, pow. ciechanowski – 1847 Rzym), francuski generał. Kapitan w Legionach Polskich (uczestnik bitew pod Legnano, Castel Nuovo, Castel Franco i pod Neapolem). Szef szwadronu w 1. Pułku Ułanów 1804. Podczas kampanii hiszpańskiej walczył jako dowódca ułanów pod Mallen, Alagon, Epilą, Tudelą

i Saragossą. Za waleczność podczas zdobywania Walencji marszałek Louis Suchet wyróżnił go audiencją u cesarza w Paryżu i złożeniem u jego stóp hiszpańskich sztandarów. Napoleon awansował go do rangi pułkownika i przyznał mu dotację w wysokości 2.000 franków rocznie. W czasie kampanii rosyjskiej walczył w bitwach pod Smoleńskiem, Witebskiem, Możajskiem i Małojarosławiem. Podczas odwrotu Wielkiej Armii spod Moskwy ocalił życie ok. 4.000 swoich podkomendnych unikając pościgu armii rosyjskiej i ewakuował z Moskwy wicekróla Włoch Eugeniusza de Beauharnais. Dowódca huzarów 5. Korpusu Jazdy generała Édouarda Milhauda w bitwie pod Lipskiem 1813. Baron I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

KNIAZIEWICZ Karol Otto

(1762 Assiten, Kurlandia – 1842 Paryż), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik wyprawy gen. Louisa Berthiera na Rzym 1798. W nagrodę za kampanię neapolitańską wysłany został do Napoleona ze zdobycznymi sztandarami. Podczas kampanii moskiewskiej jako dowódca 18. Dywizji Piechoty w V Korpusie księcia Józefa Poniatowskiego walczył w bitwach pod Smoleńskiem, Możajskiem, Tarutinem oraz brał udział w przeprawie przez Berezynę, gdzie objął dowództwo nad resztkami wojska polskiego. W 1813 podał się do dymisji zrywając z Napoleonem, co spotkało się z powszechnym potępieniem. Jego nazwisko znajduje się na Łuku Triumfalnym w Paryżu. Odznaczenia: Legia Honorowa (III).

KOBYLIŃSKI Florian

(1774 Nowogródek – 1843 Warszawa), oficer francuski, pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Jako oficer sztabu korpusu marszałka Louisa Davouta podczas kampanii 1806-1807 prowadził wywiad wojskowy w Prusach, zaborze pruskim i na Litwie. Szef sztabu I Korpusu Wielkiej Armii i adiutant (aide de camp) marszałka Louisa Davouta podczas kampanii moskiewskiej, gdzie stracił nogę i dostał się do niewoli rosyjskiej 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KONOPKA Jan

(1777 Skołodycze k. Słonimia, Białoruś – 1815 Warszawa), francuski generał oraz generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. W latach 1792-1797 porucznik w armii francuskiej, a następnie kapitan w Legionach Polskich we Włoszech i major (dowódca pułku) w Legii Nadwiślańskiej. Walczył w kampanii pruskiej oraz uczestniczył w interwencji francuskiej w Hiszpanii, gdzie walczył m.in. pod Tudelą, Ciudad Real i Jevenes. Sławę zyskał w bitwie pod Albuera, kiedy ułani znakomitą szarżą rozbili całkowicie całą brygadę angielskiej piechoty i zagarnęli 5 sztandarów wroga. W kampanii napoleońskiej 1812 dowódca 3. Pułku Gwardii Litewskiej. Wskutek lekkomyślności dał się zaskoczyć gen. Eufemiuszowi Czaplicowi pod Słonimem, gdzie jego pułk został rozbity, a on ranny dostał się do niewoli rosyjskiej. Baron I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (III, V).

KORIOT (KORYOT, KORIOTT) Józef

(1785 Reszel – 1855 Warszawa), kartograf i topograf wojskowy, major armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii austriackiej 1809. Asystent, a następnie wykładowca w Szkole Aplikacyjnej Artylerii i Inżynierów w Warszawie. Jako oficer sztabowy (kapitan) korpusu księcia Józefa Poniatowskiego brał udział w kampanii saskiej 1813 walcząc m.in. pod Dreznem, Lipskiem i Hanau. Major w kampanii francuskiej 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KOSIŃSKI Antoni ps. Amilkar

(1769 Podlasie – 1823 majątek Targowa Górka), generał armii Księstwa Warszawskiego. Nie mogąc dostać się do wojska francuskiego przez kilka miesięcy w 1794 służył na statku korsarskim pod pseudonimem Amilkar. Po uzyskaniu obywatelstwa Francji zaciągnął się do francuskiego wojska i odbył kampanie włoskie 1795 i 1796. Od 1797 w Legionach Polskich (pułkownik 1798). Od 1802 szef sztabu w Generalnym Inspektoracie w Mediolanie. Dowiedziawszy się o wysłaniu Legionów Polskich na San Domingo, zbuntował się przeciwko Napoleonowi i złożył za pośrednictwem księcia Adama Czartoryskiego propozycję służby carowi Aleksandrowi I, co jednak nie doszło do skutku. Straciwszy nadzieję, że

dalsza służba legionów pomoże sprawie polskiej w 1803 r. podał się do dymisji. W 1806 r. powrócił do służby u boku gen. Jana Henryka Dąbrowskiego. Gubernator Warszawy podczas kampanii w 1809, a następnie dowódca oddziałów polskich, z którymi brał udział w bitwach pod Szczekocinami i Żarnowcem. W 1812 organizator obrony Księstwa Warszawskiego przed Rosjanami na linii Bugu, a następnie komendant departamentu lubelskiego i siedleckiego.

KOSS Franciszek

(1792 Warszawa – 1841 Warszawa), kapitan polskich i francuskich saperów. Uczestnik kampanii napoleońskich m.in. austriackiej 1809, gdzie bił się pod Sandomierzem oraz rosyjskiej, podczas której powierzono mu wysadzenie w powietrze murów moskiewskiego Kremla 1912. W 1813 brał udział w obronie Gdańska, po którego kapitulacji dostał się do rosyjskiej niewoli. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KOSSAKOWSKI Józef Antoni

(1772 Wileńszczyzna – 1842 majątek Łukanie, okręg wileński), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Po upadku powstania kościuszkowskiego wyjechał do Paryża. Uczestnik kampanii napoleońskich. W 1812 przedstawiciel Litwy w sztabie Napoleona. Adiutant Napoleona 1813-1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KOSSECKI Franciszek Ksawery

(1778 wieś Kotiużyńce na Wołyniu – 1857 Warszawa), generał armii Księstwa Warszawskiego. Adiutant generała Karola Kniaziewicza w Legii Naddunajskiej; szef batalionu piechoty w Legii Północnej, a następnie szef sztabu dywizji generała Józefa Zajączka 1807. Pułkownik w kampanii pruskiej (walczył m.in. pod Grudziądzem, Ortelsburgiem, Wałami) 1808 i kampanii austriackiej (ranny w walce pod Jedlińskiem) 1809. Podczas odwrotu Napoleona z Rosji dowódca korpusu osłaniającego rejon Mińska, który poniósł klęskę pod Kojdanowem. Następnie walczył pod Borysowem i brał udział w przeprawie przez Berezynę. W 1813 walczył w obronie twierdzy Modlin, początkowo jako dowódca obrony, a następnie jako

zastępca dowódcy, którym mianowano generała Hermana Wilhelma Daendelsa. W wyniku kapitulacji twierdzy dostał się do niewoli rosyjskiej. Autor *Katechizmu dla żołnierza*, będącego popularnym ujęciem republikańskich założeń ideologicznych, zrozumiałych dla prostego żołnierza.

KOSSECKI Michał Hieronim

(ok. 1780 – 1830), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. W wojnie z Austrią 1809 walczył w bitwach pod Raszynem, Grochowem, Sandomierzem i Krakowem. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Szczególnie odznaczył się w bitwie nad Berezyną. W wyniku rany generała Dominika Dziewanowskiego w boju pod Borysowem, objął dowództwo kawalerii w dywizji generała Jana Henryka Dąbrowskiego. Prowadząc zwycięską szarżę nad Berezyną, walnie przyczynił się do udanej przeprawy przez rzekę armii napoleońskiej. Brał udział w bitwie narodów pod Lipskiem 1813 oraz w walkach podczas obrony Paryża 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KOSTANECKI Telesfor

(1772 – 1813 wieś Bösdorf k. Wittenbergi, Niemcy), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Oficer w Legionach Polskich we Włoszech 1797-1800, a następnie w Legii Naddunajskiej, z którą odbył kampanię w południowych Niemczech odznaczając się szczególnym męstwem podczas bitwy pod Hohenlinden. Dowódca 4. Pułku Ułanów. Podczas kampanii hiszpańskiej w potyczce pod Yevenes odważnym manewrem uratował swój szwadron od zagłady. Szczególnie wyróżnił się w bitwie pod Albuarą 1811. Członek sztabu głównego marszałka Louisa Berthiera 1812. Poległ w potyczce pod wsią Bosdorf niedaleko Wittenbergi śmiertelnie ranyony kulą armatnią. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

KOSZARSKI Stefan Feliks

(1769 Podole – 1824 wieś Złota, pow. sandomierski), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Od 1797 oficer w Legionach Polskich we Włoszech, a następnie w Legii Naddunajskiej. W armii Księstwa Warszawskiego w stopniu kapitana walczył o Tczew

i Gdańsk oraz odznaczył się podczas szturm Zamościa 1809. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812 jako dowódca 1. Pułku Piechoty zabłysnął odwagą i zdolnościami taktycznymi w walkach pod Borysowem oraz w czasie przeprawy przez Berezynę. Dowódca 12. Pułku Piechoty podczas obrony Modlina 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KOZIETULSKI Jan Leon Hipolit

(1781 Skierniewice – 1821 Warszawa), francuski major, polski pułkownik. Szef szwadronu w pułku szwoleżerów gwardii napoleońskiej 1807. Uczestnik m.in.: kampanii hiszpańskiej (jako dowódca 3. szwadronu 1. Pułku Lekkokonnego Polskiego Gwardii Cesarzkiej - *1er Régiment de Chevau-Légers Polonais de la Garde Impériale* wślawił się brawurową szarżą na baterie hiszpańskie w przełęczy Samosierra) 1808, bitwy pod Wagram oraz kampanii moskiewskiej (pod Małojarosławcem uchronił Napoleona od niewoli, a sam został ranny) 1812. Następnie walczył pod Budziszynem, Dreznem, Lipskiem i Hanau. W 1814 dowódca 3 Pułku Eklererów Gwardii Cesarzkiej (*3e régiment des éclaireurs de la Garde impériale*). Baron I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Order Cesarski Zjednoczenia, Legia Honorowa (V, IV). Jego czyny są opiewane w pieśni „Marsz Kozietulskiego”.

KRASICKI Jakub Jan

(1871 Kamionka, Galicja – 1850 wieś Malczewo, pow. gnieźnieński), kapitan Legii Nadwiślańskiej. Dowódca kompanii grenadierów w 4. Pułku Piechoty Legii. Uczestnik kampanii hiszpańskiej 1810-1812 i saskiej 1813. W bitwie pod Lipskiem został ranny i dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

KRASIŃSKI Izydor Zenon

(1774 wieś Wiksina, pow. ciechanowski – 1840 Warszawa), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. W 1806 początkowo w świcie Napoleona, a następnie dowódca brygady w Legii Kaliskiej generała Józefa Zajączka. Podczas wyprawy Napoleona na Rosję dowódca brygady piechoty w 17. Dywizji generała Jana Henryka Dąbrowskiego, a następnie dowódca 16. Dywizji po rannym

generale Józefie Zajączku. Podczas odwrotu spod Moskwy przejął nad Berezyną dowództwo resztek V Korpusu, które doprowadził do Warszawy, ratując wszystkie armaty i większość sztandarów. W bitwie pod Lipskiem dostał się do niewoli 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V), Order Obojga Sycylii.

KRASIŃSKI Wincenty Jan

(1782 wieś Boromel, pow. dubieński, Wołyń – 1858 Warszawa), francuski generał dywizji. Pułkownik sztabu Napoleona w Warszawie i organizator pułku kawalerii. Dowódca 1. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów Gwardii Cesarskiej 1807. Podczas kampanii hiszpańskiej jego szwoleżerowie wstawili się (bez jego uczestnictwa) szarżą pod Samosierrą 1808. Uczestnik kampanii moskiewskiej, podczas której z pułkiem szwoleżerów towarzyszył cesarzowi 1812. W 1813 walczył pod Lobau, Reichenbach i pod Lipskiem. W kampanii 1814 odznaczył się w walkach pod Brienne, La Rothière, Champaubert, Montmirail, Vauchamps i Reims. 4 kwietnia 1814 w Fontainebleau Napoleon powierzył mu naczelne dowództwo wojsk polskich znajdujących się we Francji. Po abdykacji Napoleona większą część wojsk polskich przyprowadził do kraju. Hrabia Cesarstwa Francuskiego 1811. Odznaczenia: Legia Honorowa (III, IV, V), Order Cesarskiego Zjednoczenia.

KROPIŃSKI Ludwik

(1844 wieś Paszuki, woj. brzeskolitewskie – 1844 wieś Woroszczyń, Wołyń), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego, poeta, dramatopisarz, powieściopisarz. Pułkownik pełniący służbę w Ministerstwie Wojny Księstwa Warszawskiego 1807. Dowódca dywizji dozorujący linie Bugu od strony Wołynia w kampanii 1812.

KRUKOWIECKI Jan Stefan

(1772 Lwów – 1850 wieś Popień, pow. brzeziński), hrabia, generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Jako kapitan francuskiej dywizji generała Louisa-Gabriela Sucheta walczył pod Pułtuskim 1806. Uczestnik kampanii napoleońskich 1809 i 1812. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę dowódca 2. Pułku Piechoty, ale ciężko ranny pod Smoleńskiem nie brał udziału w dalszych walkach na

terenie Rosji. Dowódca brygady jazdy w korpusie marszałka Michała Neyna osłaniający odwrót Francuzów spod Dennewitz 1813. Uczestnik bitwy narodów pod Lipskiem. Odznaczenia: Legia Honorowa (III, IV, V), Order Obojga Sycylii.

KURNATOWSKI Zygmunt Aleksander

(1778 wieś Pożarów, pow. szamotulski – 1858 Warszawa), generał armii Księstwa Warszawskiego. Służył od szeregowca do pułkownika w 5. Pułku Ułanów armii Księstwa Warszawskiego 1806-1810. Uczestnik kampanii napoleońskich. Dowódca Brygady Jazdy 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Cesarskiego Zjednoczenia.

KWAŚNIEWSKI (KWAŚNIOWSKI) Walenty

(1752 Wielkopolska – 1813 pod Lipskiem), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca 4. Pułku Strzelców Konnych 1807; komendant wojskowy Poznania 1810. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę organizował oddziały pospolitego ruszenia w Małopolsce 1812, a w 1813 dowodził 176. Brygadą Kawalerii podczas walk w Saksonii. W bitwie pod Lipskiem brawurową szarżą rozbił pułk huzarów węgierskich 1813. Czynny członek łoża wolnomularskiej Français et Polonais Réunis. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

LEDÓCHOWSKI Ignacy Hilary

(1789 wieś Krupie k. Łucka – 1870 Klimontów), hrabia, oficer armii Księstwa Warszawskiego. Porucznik w I Kompanii Artylerii Konnej armii Księstwa Warszawskiego 1810-1811. Podczas kampanii moskiewskiej 1812 oficer w X Korpusie marszałka Macdonalda (ciężko ranny w nogę, którą później mu amputowano). Odznaczył się podczas obrony Gdańska w 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

LEDÓCHOWSKI Jan

(1791 Warszawa – 1864 Paryż), oficer armii Księstwa Warszawskiego. Adiutant księcia Józefa Poniatowskiego podczas bitwy pod Raszynem 1809; kapitan w 14. Pułku Piechoty w czasie wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Odznaczył się dzielnością w bitwie

nad Berezyną. Pod Oszmianą dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

LEMAŃSKI Ludwik Bartłomiej

(1788 Buk – 1861 wieś Witkowice, pow. częstochowski), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Wyróżnił się w walkach pod Sandomierzem w czasie wojny polsko-austriackiej 1809. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę (ranny pod Smoleńskiem) 1812. Wielką odwagą wykazał się w czasie bitwy pod Borodino. Szaleńczym zrywem, w grupie kilkunastu piechurów pod dowództwem płk Ignacego Aleksandra Blumera, przedarł się przez szeregi rosyjskie. W bitwie nad Berezyną został ranny i dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

LEWIŃSKI (LEWI) Jakub Walenty

(1792 Warszawa – 1867 Warszawa), podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Służbę wojskową rozpoczął w wieku 15 lat jako kadet w Sztapie Generalnym armii Księstwa Warszawskiego 1807. Uczestnik kampanii austriackiej (porucznik) 1809, moskiewskiej (kapitan kawalerii) 1812 i saskiej (szef sztabu 7. Dywizji Jazdy) 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V), Order Obojga Sycylii.

LUX Kazimierz

(1780 Warszawa – 1846 Warszawa), wojskowy, korsarz. Oficer w armii napoleońskiej. Uczestnik kampanii włoskiej oraz interwencji francuskiej na San Domingo 1803. Dowódca korsarskiego statku „Mosquito” (zasłynął licznymi walkami z Brytyjczykami i brawurową ucieczką przed korwetą blokującą jego statek w porcie Vera Cruz). Zgodnie z prawem korsarskim odprowadzał 10 procent swoich dochodów na rzecz przebywających w niewoli żołnierzy francuskich oraz pewne sumy na rzecz inwalidów wojennych i znajdujących się w potrzebie polskich legionistów. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę 1812.

ŁAZOWSKI Józef Feliks

(1759 Lunéville – 1812 Paryż), francuski generał dywizji, inżynier. W latach 1798-1801 uczestnik kampanii napoleońskiej

w Egipcie (szef batalionu 1798, szef prowizorycznej brygady inżynierów 1799, zastępca dyrektora fortyfikacji 1800). Autor mapy egipskiej prowincji Al.-Minufijja. Szef brygady i fortyfikator La Rochelle 1801; komendant inżynierów w Wielkiej Armii 1806–1807; dowódca inżynierów w Korpusie marszałka Jeana Bernadotte'a, a następnie w 4. Korpusie Wielkiej Armii André Massény (odznaczył się w bitwach pod Essling i Znaim) 1807–1809; komendant inżynierii w armii brabanckiej 1810, a następnie w armii portugalskiej André Massény 1810–1811. Baron I Cesarstwa Francuskiego 1809. Jego nazwisko umieszczono na Łuku Triumfalnym w Paryżu. Odznaczenia: Legia Honorowa (III, IV, V).

ŁĄCZYŃSKI Józef Benedykt

(1779 wieś Kiernozia, pow. łowicki – 1820 Szczawno-Zdrój), generał brygady Księstwa Warszawskiego, francuski generał. Brat Marii Walewskiej, metresy Napoleona. W 1806 podejrzany o stręczenie siostry Napoleonowi. Porucznik V Batalionu Legionów Polskich 1797–1798. Uczestnik bitwy pod Raszynem 1809. Podczas kampanii moskiewskiej organizator jednostek zapasowych wojska polskiego. Dowódca jazdy w zgrupowaniu generała Edwarda Żółtowskiego. W lutym 1814 przeszedł na służbę francuską jako generał brygady. Walczył pod Lützen (ranny) i pod Fère-Champenoise (ranny i dostał się do niewoli pruskiej). Sto dni Napoleona spędził w Paryżu. Po abdykacji Napoleona dowódca Polaków, którzy byli na służbie francuskiej i chcieli wrócić do kraju. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Obojga Sycylii.

ŁUBIEŃSKI Feliks Franciszek

(1758 wieś Minoga k. Olkusza – wieś Guzów k. Żyrardowa), pruski hrabia, polityk. Dyrektor (nominacja Napoleona) Wydziału Sprawiedliwości, a następnie Ministerstwa Sprawiedliwości Księstwa Warszawskiego 1807–1813. Wprowadził w Polsce Kodeks Napoleona. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

ŁUBIEŃSKI Tomasz Andrzej

(1784 wieś Szczytniki k. Kalisza – 1870 Warszawa), pruski hra-

bia, generał brygady Księstwa Warszawskiego. Zastępca dowódcy Polskiej Gwardii Honorowej przy Napoleonie w Warszawie 1806; kurier cesarski podczas bitwy pod Pułtuskim 1806; dowódca szwadronu w Pułku Lekkokonnym Gwardii Cesarskiej (walczył pod Samosierrą 1808, Essling 1809 i pod Wagram 1809) 1807-1810. Dowódca 8. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów, z którym walczył w kampaniach napoleońskich 1812-1813. Baron I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

ŁUSZCZEWSKI Franciszek

(1787 Warszawa – po 1813), kapitan szwoleżerów. Od 1807 w armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w 1. Pułku Eklererów Gwardii Cesarskiej 1812, a następnie w 1. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów Gwardii Cesarskiej 1813. Uczestnik kampanii napoleońskich 1808-1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

MALCZEWSKI Stanisław

(1787 Pura, Galicja – 1813 pod Lipskiem), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Członek sztabu 2. Dywizji Księstwa Warszawskiego 1808; oficer w sztabie francuskiej Armii Niemiec 1809; szef batalionu Księstwa Warszawskiego na żołdzie francuskim przy sztabie marszałka Berthiera 1810; szef batalionu francuskiego w sztabie głównym Wielkiej Armii 1812. Uczestnik kampanii moskiewskiej jako dowódca 2. Pułku Piechoty Legii Nadwiślańskiej (bitwy pod Borodino, pod Tarutino i nad Berezyną) 1812. W bitwie pod Lipskiem towarzyszył księciu Józefowi Poniatowskiemu, gdy ten prowadził atak przeciwko Prusakom 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V)

MAŁACHOWSKI Kazimierz

(1765 Wiśniewo k. Słonima – 1845 Chantilly, Francja), generał Księstwa Warszawskiego. Major w Legionach Polskich we Włoszech 1797. Walczył na San Domingo 1802. Jako dowódca 1. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego uczestniczył w kampaniach napoleońskich 1809 i 1812-1813. Odznaczył się w czasie obrony Borysewa oraz w bitwie pod Lipskiem 1813, gdzie został wzięty do niewoli. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

MAŁACHOWSKI Stanisław

(1770 Legnica – 1849 Końskie), hrabia, generał brygady Księstwa Warszawskiego. W 1807 wystawił z własnych środków 14. Pułk Kirasjerów Księstwa Warszawskiego i dowodził nim w stopniu pułkownika. Uczestnik kampanii moskiewskiej Napoleona, podczas której dostał się do niewoli rosyjskiej 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV).

MARKOWSKI Wincenty Antoni

(1783 Płonki, Galicja – 1813 Saksonia), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Oficer Legii Polsko-Włoskiej 1807; dowódca kompanii wołyżerów w 2. Batalionie 1. Pułku Legii Nadwiślańskiej 1808. Uczestnik kampanii moskiewskiej (ranny pod Możajskiem) 1812. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

MĘCIŃSKI Wojciech

(1760 – 1839 Kraków), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Organizator i dowódca pospolitego ruszenia w części departamentu kaliskiego 1806. Dowódca pułku jazdy, na czele którego walczył w kampanii mazurskiej, a następnie dowódca 4. Pułku Strzelców Konnych Księstwa Warszawskiego 1808. W stanie spoczynku od 1808.

MICHAŁOWSKI Jan Nikodem Józef

(1770 Wilno – po 1817), major armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w Legii Włoskiej. Uczestnik kampanii hiszpańskiej. Dowódca 2. Pułku Legii Nadwiślańskiej 1808-1812. W 1814 pozostając we Francji zajmował się likwidacją rachunków finansowych Legii Nadwiślańskiej. Baron I Cesarstwa Francuskiego 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

MIELŻYŃSKI Stanisław

(1778 wieś Rąbin, pow. kościański – 1826 wieś Pawłowice, pow. leszczyński), hrabia, generał brygady Księstwa Warszawskiego. Organizator i dowódca 3. Pułku Piechoty, z którym walczył pod Tczewem i Gdańskiem 1807-1808 oraz bronił Torunia przed Au-

striakami 1809. Uczestnik kampanii rosyjskiej Napoleona 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

MIEROSŁAWSKI Adam Kasper

(1785 wieś Roszki, pow. krotoszyński – 1837 Bar-le-Duc, Francja), francuski podpułkownik, adiutant marszałka Louisa Nicolasa Davouta. Porucznik w 4. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego 1807; szef batalionu w 4. Pułku Piechoty francuskiej 1810. Uczestnik kampanii napoleońskich: pruskiej, rosyjskiej (ranny pod Berezyną) i francuskiej. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

MILBERG Henryk Otto

(1785 Warszawa – 1863 Szczepanków), major armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w 1. Pułku Legii Nadwiślańskiej. W latach 1808-1811 walczył w Hiszpanii m.in. pod Saragossą, Trudelą i Sanguntem (od 1810 był adiutantem generała Józefa Chłopickiego). Szef batalionu podczas kampanii moskiewskiej 1812, a w kampanii saskiej i francuskiej oficer w sztabie Napoleona. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

MŁOKOSIEWICZ Franciszek

(1769 Koźminek, pow. kaliski – 1845 Warszawa), kapitan armii księstwa Warszawskiego. Podczas kampanii hiszpańskiej Napoleona walczył pod Almonacid i Ocafią. Broniąc twierdzy Fuengirola wziął do niewoli dowódcę angielskiego korpusu ekspedycyjnego lorda Blayneya, 8 oficerów i 177 żołnierzy. Dowódca batalionu w kampanii rosyjskiej m.in. w bitwie nad Berezyną, a później w 1813 w bitwie pod Lipskiem, podczas której został ciężko ranny. Odznaczenia: Legia Honorowa.

MOLSKI Marcin

(1751 wieś Stara Brzeźnica, pow. pajęczański – 1822 Warszawa), poeta satyryczny, pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Od 1806 w armii Księstwa Warszawskiego. Komisarz 3. Legii i 1. Dywizji Piechoty. Komisarz wojenny w Warszawie i urzędnik w Ministerstwie Wojny.

MORAWSKI Franciszek Dzierżykraj

(1783 Pudliszki – 1861 Luboń k. Leszna), polski i francuski pułkownik. Członek napoleońskiej gwardii honorowej w Poznaniu 1806, a następnie podporucznik w 1. Pułku Piechoty Antoniego Sułkowskiego. W kampanii napoleońskiej 1807 walczył pod Tczewem (porucznik), Gdańskiem (kapitan) i Kołobrzegiem. Adiutant polowy generalnego inspektora piechoty Stanisława Fiszera w bitwie pod Raszynem 1809, a następnie w bitwie pod Sandomierzem szef batalionu w 12. Pułku Piechoty. Uczestnik kampanii moskiewskiej 1812 jako dowódca 16. Dywizji Piechoty, a następnie szef sztabu generała Karola Kniaziewicza. Walczył pod Smoleńskiem, Tarutino i nad Berezyną. W kampanii saskiej 1813 szef sztabu 1. Dywizji Kawalerii generała Antoniego Sułkowskiego i uczestnik bitwy pod Lipskiem. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

MORAWSKI Karol

(1767 Zausz, Wileńszczyzna – 1841 maj. Duszkowo, woj. mińskie), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. W latach 1797-1812 w służbie rosyjskiej w stopniu generała. Od 1812 w armii Księstwa Warszawskiego. Jako oficer przybocznego sztabu Napoleona uczestniczył w kampanii saskiej 1813 i francuskiej 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V), Order Obojga Sycylii.

MROZIŃSKI Józef

(1784 wieś Koniuchy, pow. brzeżański – 1839 Warszawa), kapitan Legii Nadwiślańskiej. Porucznik, a następnie kapitan 1. Pułku Piechoty Legii Nadwiślańskiej. Uczestnik interwencji Napoleona w Hiszpanii (od 1811 adiutant polowy marszałka Louisa Sucheta) 1807-1812. Walczył między innymi pod Saragossą, Murviedrą, Walencją, Tudellą, Castelli, Epilą, Saguntoem i Lleidą. Ranny w bitwie pod Col d'Ordal. Od 1814 szef batalionu w armii francuskiej. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

MUCHOWSKI Paweł

(1781 Krasnystaw – 1862), oficer armii Księstwa Warszawskiego. Jako szef batalionu 9. Pułku Piechoty walczył w Hiszpanii 1808-

1812. Uczestnik kampanii rosyjskiej 1812. W 1814 wślawił się podczas obrony Soissons, a w bitwie pod Arcis-sur-Aube w jego czworoboku piechoty schronił się Napoleon. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Cesarski Zjednoczenia.

MYCIELSKI Ignacy

(1784 Zbąszyń – 1831 Warszawa), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Członek konnej gwardii honorowej Napoleona 1806, a następnie adiutant pułkownika Wincentego Krasińskiego 1807. Uczestnik kampanii napoleońskich 1807-1814. Odznaczył się męstwem podczas bitwy pod Smoleńskiem 1812. Dowódca 4. Pułku Piechoty Liniowej w Warszawie 1815. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

NIEGOLEWSKI Andrzej Marcin

(1787 Bytyń k. Szamotuł – 1857 Poznań), kapitan polski i francuski. Członek szwadronu gwardii honorowej Napoleona w Poznaniu 1806, a następnie porucznik w 5. Pułku Jazdy (walczył pod Tczewem, Gdańskiem i Frydlandem) 1807. Uczestnik napoleońskiej kampanii w Hiszpanii biorący m.in. udział w szarży pod Somosierrą, w której jako jeden z nielicznych dotarł do czwartej i ostatniej baterii wroga na sam szczyt przełęczy odnosząc przy tym 9 ran od bagnatów i dwie od kul wroga. W 1809 brał udział w kampanii austriackiej, a w latach 1810-1811 ponownie walczył w Hiszpanii. W trakcie kampanii rosyjskiej 1812-1813 służył w sztabie głównym w stopniu kapitana i walczył m.in. pod Smoleńskiem, Borodino, Lützen, Budziszynem, Dennewitz i pod Lipskiem, gdzie został ranny. Wydawca kilku broszur poświęconych szarży Polaków na przełęcz Samosierra. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

NIEMOJEWSKI Józef

(1769 Śrem – 1839 wieś Rokitnica, pow. brodnicki) polski i francuski generał. Szef III Batalionu 2. Legii w Mediolanie. Dowódca brygady kawalerii w dywizji generała Józefa Zajączka 1806; komendant wojskowy departamentu łomżyńskiego, a następnie departamentu lubelskiego 1809. Podczas kampanii rosyjskiej 1812 dowódca 15. Brygady Kawalerii w straży przedniej marszałka Jo-

achima Murata. Ciężko ranny w bitwie pod Ostrownem 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

NOWICKI Józef

(1766 Warszawa – 1830 Warszawa), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Komendant kwatery głównej księcia Józefa Poniatowskiego oraz szef sztabu 3. Okręgu Wojskowego 1809. Szef sztabu 18. Dywizji i 7. Dywizji. Uczestnik wszystkich kampanii napoleońskich 1809-1813. Po walkach o Gdańsk w niewoli rosyjskiej 1813-1814. Komendant departamentu bydgoskiego 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

OBORSKI Aleksander Antoni

(1779 Warszawa – 1841 Lublin), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan 3. Pułku Ułanów, a następnie szef szwadronu w 8. Pułku Ułanów podczas kampanii pruskiej 1807. W kampanii austriackiej oficer kawalerii dowodzonej przez generała Aleksandra Różnieckiego walczył m.in. w bitwie pod Raszynem 1809. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę jako major 13. Pułku Srebrnych Huzarów w V Korpusie księcia Józefa Poniatowskiego. Dowódca Pułku Ułanów Księstwa Warszawskiego 1813-1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Obojga Sycylii.

OBORSKI Ludwik

(1787 – 1873 Londyn), major armii Księstwa Warszawskiego. W armii Księstwa Warszawskiego od 1808. Uczestnik wojen napoleońskich z Austrią, Prusami i Rosją. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

OGIŃSKI Gabriel Józef

(1784-1842 Wilno), francuski generał, generał armii Księstwa Warszawskiego. Oficer artylerii konnej armii Księstwa Warszawskiego (walczył w bitwie pod Raszynem) 1809. Od 1812 oficer w gwardii honorowej litewskiej Napoleona. Uczestnik kampanii moskiewskiej 1812, saskiej 1813 i francuskiej 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

OSTROWSKI Władysław Tomasz

(1790 Warszawa – 1869 Kraków), hrabia, podpułkownik artylerii

Księstwa Warszawskiego. Od 1808 w oddziale artylerii konnej Księstwa Warszawskiego. Odznaczony się w bitwie pod Raszynem 1809. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Z polecenia generała Jana Henryka Dąbrowskiego przeprowadził w sierpniu 1814 w Petersburgu rozmowy z carem Aleksandrem I na temat przyszłości Księstwa Warszawskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

PAC Ludwik Mikołaj

(1778 Strasburg – 1835 Smyrna, Turcja), generał francuski i generał dywizji armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskiej przeciwko Austrii 1809 (bił się pod Essling i Wagram uczestnicząc w słynnej szarży generała Lasalle'a). Jako adiutant cesarza w randze generała brygady odbył kampanię moskiewską, saską i francuską. W 1814 pod rozkazami marszałka M. Ney'a dowodził całą polską kawalerią, m.in. w bitwie pod Craonne. Hrabia I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (III, IV, V).

PAKOSZ Czesław Karol

(1776 Nowogródek – 1812 Rosja), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. W latach 1800-1802 nieoficjalny przedstawiciel Polski we francuskim Ministerstwie Wojny w Paryżu. Szef sztabu 3. Dywizji Jana Henryka Dąbrowskiego podczas kampanii pruskiej (walczył o Tczew i Gdańsk oraz w bitwie pod Frydlandem). Adiutant księcia warszawskiego Fryderyka Augusta 1809-1812; dowódca brygady piechoty w 17. Dywizji generała Jana Henryka Dąbrowskiego podczas wyprawy Napoleona na Moskwę. Ranny pod Borysowem, dostał się do niewoli rosyjskiej i wkrótce zmarł. Odznaczenia: Legia Honorowa (V)

PASZKOWSKI Franciszek Maksymilian

(1778 Brody na Podolu – 1856 Kraków), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w Legionach Polskich we Włoszech 1797-1800, a następnie w Legii Włoskiej 1800-1801. W 1801 poznał Tadeusza Kościuszkę i następne trzy lata spędził u jego boku, zbierając materiały do biografii. Uczestnik bitwy pod Austerlitz jako oficer w kawalerii marszałka Joachima Murata 1805; adiutant księcia warszawskiego Fryderyka Augusta 1807-1812. Podczas kampa-

nii moskiewskiej 1812 dowódca 2. Brygady 16. Dywizji Piechoty generała Józefa Zajączka, a następnie zastępując gen. Zajączka dowódca 16. Dywizji Piechoty (walczył pod Smoleńskiem, Borodino i Czirikowem). W bitwie pod Lipskiem 1813, dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

PAWEŁECKI Wincenty

(1759 Warszawa – 1830), kapitan Legii Naddunajskiej. Podczas kampanii hiszpańskiej dowódca kompanii fizylierów 1810, a w kampanii moskiewskiej dowódca (po śmierci płk Kąsinowskiego) 1. Pułku Legii Nadwiślańskiej 1812. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

PAWŁOWSKI Antoni Wincenty

(1781 wieś Tęgoroz, pow. nowosądecki – 1859 Warszawa), major armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca (kapitan) kompanii grenadierów 1807; dowódca batalionu w wojnie z Austrią 1809. Uczestnik (major 17. Pułku Piechoty) wyprawy Napoleona na Moskwę, podczas której odznaczył się w bitwie pod Berezyną i podczas walk w czasie odwrotu. Walczył w napoleońskich kampaniach: saskiej 1813 i francuskiej 1814.

PEŁCZYŃSKI Michał

(1775 Imbramowice, pow. olkuski – 1833 Poschle, pow. garwoliński), inżynier, topograf, kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Oficer w 2. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego (m.in. walczył pod Grudziądzem), a następnie szef szwadronu adiutanta polowego generała Ludwika Kamienieckiego, z którym odbył całą kampanię przeciwko Rosji 1812. W czasie kampanii niemieckiej 1813 członek sztabu VIII Korpusu Wielkiej Armii. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

PIĄTKOWSKI Karol

(XIX wiek). Adiutant i powiernik cesarza Napoleona. Uczestnik kampanii austriackiej i moskiewskiej (ranny pod Borodino). Adiutant Napoleona i szef szwadronu podczas bitwy pod Waterloo 1815. Był jedynym Polakiem, który przez pewien okres towarzyszył

Napoleonowi na wygnaniu na wyspie Świętej Heleny. Odznaczenia: Legia Honorowa (III, IV).

PIOTROWSKI Michał

(1771 Falenica – 1825 Warszawa), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca Brygady Piechoty w 2. Dywizji Piechoty 1807. Uczestnik kampanii saskiej i francuskiej 1813-1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV).

PONIATOWSKI Józef

(1763 Wiedeń – 1813 pod Lipskiem, Prusy), książę, marszałek Francji. W 1806 stanął po stronie Napoleona Bonaparte i objął w 1807 urząd ministra wojny w Komisji Rządzącej Księstwa Warszawskiego, a w 1809 został naczelnym wodzem armii Księstwa Warszawskiego. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę dowodził V Korpusem Wielkiej Armii złożonym głównie z Polaków, odznaczając się podczas szturmów na Smoleńsk, oraz stoczył zwycięską bitwę pod Winkowem. W 1813 brał udział w walkach na terenie Saksonii. Po klęsce pozostał wierny Napoleonowi, który w przededniu bitwy pod Lipskiem mianował go marszałkiem Francji. Była to pierwsza nominacja na tak wysokie stanowisko, jaką otrzymał w armii francuskiej cudzoziemiec. 4 dni później, podczas odwrotu, kilkakrotnie ranny utonął w Elsterze. Odznaczenia: m.in. Legia Honorowa (I, II, III). Jego nazwisko umieszczone zostało na Łuku Triumfalnym w Paryżu (nazwisko zostało podkreślone, jako że zginął na polu chwały). Na zewnętrznej ścianie tak zwanego Nowego Luwru, od strony ulicy Rivoli, umieszczono jego posąg jako wielkiego wodza Francji. Jego nazwiskiem nazwano jeden z bulwarów w 12 dzielnicy Paryża. Odznaczenia: m.in. Legia Honorowa (I, II, III).

POTOCKI Stanisław Florian

(1776 Monasterzyska, Ukraina – 1830 Warszawa), hrabia, generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Adiutant księcia Józefa Poniatowskiego. Uczestnik wojen napoleońskich. Odznaczył się w walkach pod Zamościem i Sandomierzem jako dowódca 2. Pułku Piechoty 1809. Dowódca brygady piechoty w 12. Dywizji podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

POTOCKI Stanisław Kostka

(1755 Lublin – 1821 Wilanów), polski generał artylerii, polityk. Prezes Rady Stanu i Rady Ministrów Księstwa Warszawskiego 1809. Przywódca stronnictwa związanego z Francją i sojusznik księcia Józefa Poniatowskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV).

POTOCKI Włodzimierz

(1789 Tulczyn – 1812 Kraków), hrabia, pułkownik artylerii Księstwa Warszawskiego. W 1808 wystawił z własnych środków baterię artylerii konnej. Jako szef szwadronu odznaczył się w bitwie pod Raszynem 1808 i Sandomierzem 1809 oraz uczestniczył w zajęciu Krakowa 1810. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

PRĄDZYŃSKI Ignacy Pantaleon

(1792 Sanniki, pow. poznański – 1850 wyspa Helgoland, Niemcy), kapitan saperów armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii napoleońskich 1809 i 1812 (odznaczył się w bitwie nad Berezyną). Walczył w bitwie narodów pod Lipskiem 1813 oraz uczestniczył w obronie Paryża 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

PRZEBENDOWSKI Konstanty

(1776 Gdańsk – 1831), francuski major, polski pułkownik. Od 1797 oficer Legionów Polskich we Włoszech. Odbył wszystkie kampanie włoskie. Od 1799 brał udział w wyprawie na San Domingo jako adiutant gen. Władysława Jabłonowskiego. Tam w 1803 przeszedł do służby francuskiej i w stopniu szefa szwadronu został adiutantem generała Jean-Baptiste de Rochambeau. Jako oficer gen. Fryderyka Marmonta odbył kampanie w Dalmacji (walczył pod Austerlitz) 1805 – 1807. Pułkownik i dowódca 1. Pułku Strzelców Konnych 1808. Uczestnik kampanii austriackiej 1809 i moskiewskiej (odznaczył się w walkach nad Berezyną oraz manewrem pozwalającym na wyprowadzenie z okrążenia pod Kraśnem korpus marszałka Michela Ney) 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

PRZEŹDZIECKI Karol Dominik

(1782 Czarny Ostrów, Ukraina – 1832 Poznań), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Od 1805 właściciel miasta i majątku

Smorgonie na Białorusi. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę dowódca 21. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego, a następnie 18. Pułku Ułanów. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

RADZIWIŁŁ Dominik Hieronim

(1786 Biała Podlaska – 1813 Lauterecken, Niemcy), książę, polski pułkownik, francuski major. Dowódca 8. Pułku Ułanów Księstwa Warszawskiego 1810. W czerwcu 1812 wkroczył z Napoleonem do Wilna. Brał udział w wyprawie moskiewskiej jako major 1 Pułku Szwoleżerów-Lansjerów Gwardii Cesarskiej (m.in. walczył pod Smoleńskiem i pod Witebskiem) 1812. Podczas bitwy pod Hannau wykonał znakomitą szarżę, która otworzyła Napoleonowi drogę odwrotu spod Lipska przez próbujące go zatrzymać wojska bawarskie. Podczas szarży ciężko ranny i zmarł wkrótce. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Świętego Huberta.

RADZIWIŁŁ Michał Gedeon

(1778 Warszawa – 1850 Warszawa), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Pułkownik i dowódca Legii Północnej, z której potem powstał 5. Pułk Piechoty. Uczestnik kampanii 1807 oraz kampanii moskiewskiej jako dowódca brygady piechoty w dywizji generała Charlesa Grandjeana, wchodzącej w skład X Korpusu marszałka Macdonalda 1812. Podczas obrony Gdańska dostał się do niewoli 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

RAKOWIECKI Salwator

(1779 wieś Sejkowice k. Radomia – 1857 Warszawa), kapitan saperów. Od 1807 w batalionie saperów Księstwa Warszawskiego. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę dowódca 5. Kompanii Saperów 1812. Jego zasługą było postawienie mostu dla piechoty pod Studzianką, przez który Wielka Armia przeprawiła się przez Berezynę. Szef batalionu i dowódca batalionu saperów w 8. Korpusie księcia Józefa Poniatowskiego 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

RAUTENSTRAUCH Józef

(1773 Warszawa – 1842 Warszawa), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Sekretarz osobisty 1800, a następnie adiutant

(kapitan) 1806 księcia Józefa Poniatowskiego. Pułkownik i szef sztabu I Dywizji Księstwa Warszawskiego 1808. Uczestnik walk pod Raszynem, Gorzycami i Sandomierzem 1809. W latach 1810-1812 brał udział u boku generała Józefa Wielhorskiego jako wysoki urzędnik warszawskiego Ministerstwa Wojny w przygotowaniach do wojny z Rosją. Zastępca szefa sztabu V Korpusu podczas kampanii rosyjskiej Napoleona 1812. W 1813 w bitwie pod Lipskiem został ranny i dostał się do niewoli pruskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

REDEL Jakub Antoni

(1769 Warszawa – 1845 Warszawa), francuski kapitan, polski pułkownik. Oficer francuskiej artylerii konnej w twierdzy Mantua 1796. Adiutant marszałka André Massény; pułkownik artylerii konnej Księstwa Warszawskiego 1807; szef artylerii V. Korpusu w kampanii moskiewskiej 1812. Dowódca artylerii francuskiego VII. Korpusu w kampanii saskiej (ciężko ranny w głowę w bitwie pod Lipskiem) 1813. Odznaczenia (IV, V), Krzyż Kawalerski Orderu Obojga Sycylii.

REGULSKI-FALK Józef Franciszek

(1773 wieś Wielkolas, pow. lubartowski – 1851 Warszawa), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Oficer w Legionach Polskich we Włoszech (m.in. uczestnik bitwy pod Castelfranco 1805) 1797-1805; szef sztabu 2. Pułku Piechoty Legii Nadwiślańskiej m.in. uczestnik kampanii hiszpańskiej (bitwa pod Toledo, oblężenie Saragossy) 1807-1811. W 1812 pod dowództwem marszałka Joachima Murata uczestniczył w wyprawie Napoleona na Moskwę. W bitwie narodów pod Lipskiem dostał się do niewoli austriackiej 1813. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

REKLEWSKI Wincenty Marcelli

(1786 Obręczna, pow. opatowski – 1812 Moskwa), poeta, podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Podporucznik w 2. Batalionie 1. Kompanii Artylerii Pieszej armii Księstwa Warszawskiego 1807. W czasie wojny polsko-austriackiej walczył m.in. pod Raszynem i Sandomierzem 1809. Dowódca 12. Kompanii Artyle-

rii Pieszaj w Krakowie 1809-1811; zastępca dyrektora fortyfikacji w korpusie inżynierów w Modlinie 1811-1812. Podpułkownik podczas wyprawy Napoleona na Moskwę (uczestnik bitwy pod Smoleńskiem). Podczas walk zachorował i po przewiezieniu do Moskwy zmarł.

ROHLAND Franciszek Maksymilian

(1780 wieś Sławice Szlacheckie, pow. miechowski – 1860 Lublin), major armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w 6. Pułku Piechoty podczas kampanii mazurskiej 1807. Uczestnik kampanii austriackiej 1809 i moskiewskiej 1812. Szef batalionu podczas obrony Modlina 1813. W niewoli rosyjskiej 1813-1814.

ROSZKIEWICZ Feliks

(1773 wieś Czarnylas, pow. starogardzki – 1847 Paryż), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. W 1808 wstąpił do 6. Pułku Ułanów Księstwa Warszawskiego. Kapitan w 1. Pułku Szwoleżerów Gwardii. Uczestnik kampanii napoleońskich 1808-1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

ROZWADOWSKI Kazimierz

(1757 wieś Rożyska, rej. tarnopolski, Ukraina – 1836 Rożyska), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca 9. Pułku Jazdy podczas wojny polsko-austriackiej 1809, a następnie dowódca 8. Pułku Ułanów 1809-1811. Uczestnik kampanii napoleońskich. W 8 Pułku służyli także dwaj jego bracia: Onufry i Franciszek oraz syn Antoni.

ROŹNIECKI Aleksander Antoni

(1774 Warszawa – 1849 Warszawa), generał dywizji armii Księstwa Warszawskiego. W latach 1798-1807 w Legionach Polskich, a następnie we francuskim korpusie generała André Masseny. Uczestnik kilku kampanii we Włoszech i w Niemczech. Wsławiony w bitwie pod Castelfranco, gdzie atak Polaków zadecydował o losach bitwy i kapitulacji Austriaków 1805. Inspektor kawalerii Księstwa Warszawskiego 1806. W wojnie z Austrią 1809 wykazał się dużym talentem w sprawach taktyki wojennej i śmiałymi manewrami. Podczas kampanii moskiewskiej dowódca 4. Lekkiej Dywizji Jazdy

w IV Korpusie Jazdy Wielkiej Armii (walczył pod Mirem i pod Borodino) 1812; szef sztabu VIII Korpusu w kampanii saskiej 1813. Ranny w bitwie pod Lipskiem, dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

RÓŻYCKI Karol

(1789 wieś Hucylówka, pow. jampolski – 1870 Paryż), oficer kawalerii armii Księstwa Warszawskiego. Od 1809 służył w armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik wszystkich kampanii napoleońskich w latach 1809-1813.

RÓŻYCKI Samuel

(1784 wieś Borowice, pow. miechowski – 1834 Berno, Szwajcaria), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii pruskiej i austriackiej jako adiutant generała Michała Sokolnickiego. Szef sztabu generała Jana Henryka Dąbrowskiego podczas kampanii moskiewskiej (walczył m.in. pod Smoleńskiem i Borodino) 1812 i saskiej 1813. Po bitwie pod Lipskiem dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

RUDNICKI Teodor

(1790 wieś Piętno, pow. turecki – 1813 Warszawa), podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik wojny z Austrią (ranny w bitwie pod Raszynem) 1809. Podpułkownik w 12. Pułku Piechoty podczas wyprawy Napoleona na Rosję (walczył w bitwach pod Smoleńskiem, Możajskiem i Woronowem) 1812. Ciężko ranny w bitwie pod Mściśławem.

RUTTIÉ Andrzej

(1777 Warszawa – 1853 Lublin), francuski pułkownik, podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik wszystkich kampanii Legionów Polskich we Włoszech (m.in. walczył pod Fiorentino i Civita Castellana oraz w obronie Mantui). Po rozwiązaniu Legionów służył w armii francuskiej. Jako major w pułku lansjerów nadwiślańskich uczestniczył we francuskiej interwencji w Hiszpanii 1808. Brał udział w licznych bitwach kampanii napoleońskich, m.in. pod Sandomierzem, Langonecją, Tudelą, Yvenes, Wachau i pod

Lipskiem. Dowódca francuskiego pułku strzelców konnych podczas kampanii saskiej 1813 i francuskiej 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

RYBIŃSKI Maciej

(1784 Sławuta na Wołyniu – 1874 Paryż), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. W 1806 adiutant Louisa Sucheta, późniejszego marszałka i para Francji. Od 1807 w armii Księstwa Warszawskiego. W kampanii austriackiej jako kapitan 6. Pułku Piechoty walczył pod Raszynem, Górą i Sandomierzem. Szef baonu w 15. Pułku Piechoty, z którym uczestniczył we wszystkich bitwach kampanii rosyjskiej 1812 i kampanii saskiej 1813. We Francji od 1831, gdzie w 1843 założył Stronnictwo Wojskowe. Autor pamiątek. Odznaczenia: Legia Honorowa (V), Medal Świętej Heleny.

RYCHŁOWSKI-SAMSON Stanisław

(1791 wieś Dziwle, pow. piotrkowski – 1862 Warszawa), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Od 1806 w armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii mazurskiej 1807 i kampanii austriackiej 1809, gdzie odznaczył się w walkach pod Raszynem i Górą. Porucznik w kampanii moskiewskiej 1812. Kampanię saską i francuską odbył w stopniu kapitana. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

RYMKIEWICZ Franciszek

(1756 Żmudź – 1788 Mediolan, Włochy), polski generał brygady. Dowódca 2. Legii we Włoszech. Walczył pod Legano i nad Adygą, gdzie został śmiertelnie ranny.

RZODKIEWICZ Józef

(1774 wieś Przybyszyce, pow. brzeziński – 1828 Łowicz), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w 6. Pułku Jazdy wojsk galicyjsko-francuskich w czasie wojny polsko-austriackiej 1809, a następnie major w 15. Pułku Ułanów Księstwa Warszawskiego. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę walczył z Rosjanami w Dywizji Nadbużańskiej płk. Bazylego Wierzbickiego. W bitwie pod Lipskiem dowódca 2. Pułku Ułanów 1813.

RZYSZCZEWSKI Gabriel Stanisław

(1780 wieś Żukowce na Wołyniu – wieś Żukowce na Wołyniu), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. W 1809 jako chorąży krzemieniecki, przyproceedził 300 konnych ochotników do Tarnopola do oddziału Piotra Strzyżewskiego. Dowódcą 12. Pułku Ułanów w korpusie księcia Józefa Poniatowskiego podczas wojen napoleońskich. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

SANGUSZKO Eustachy Erazm

(1768 Radzyń Podlaski – 1844 Sławuta na Wołyniu), francuski i polski generał. Członek sztabu Napoleona i tytularny adiutant cesarza. Walczył pod Smoleńskiem i Możajskiem podczas kampanii moskiewskiej 1812. W 1813 korzystając z amnestii ogłoszonej przez cara Aleksandra I i nie widząc szans na zwycięstwo Napoleona, odmówił udziału w ostatniej kampanii księcia Józefa Poniatowskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

SAPIEHA Aleksander Antoni

(1773 Strasburg – 1812 wieś Dereczyn nad Zelwą, Białoruś), książę, szambelan i adiutant Napoleona. Członek gwardii honorowej Napoleona i organizator jego pobytu w Warszawie 1807. Uczestnik oblężenia Gdańska 1807. Twórca siatki agenturalnej pracującej na rzecz wywiadu francuskiego. Odznaczenia: (IV, V).

SCZANIECKI Ludwik Paweł

(1789 wieś Boguszyn, pow. średzki – 1854 Paryż), major armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik wojny z Austrią 1809. Podczas kampanii moskiewskiej 1812 adiutant generała Jana Henryka Dąbrowskiego i kurier Napoleona (ranny w okolicach Bobrujska). 6 listopada dowodzony przez niego oddział wyparł huzarów z Borysowa. W 1813 walczył u boku Napoleona w bitwie pod Lützen. Adiutant polowy w sztabie Polskiego Korpusu Obserwacyjnego generała Jana Henryka Dąbrowskiego w Wetzlar 1813. W niewoli rosyjskiej 1813-1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

SIEMIĄTKOWSKI Tomasz Jan

(1786 Tłokinia k. Kalisza – 1830 Warszawa), pułkownik armii

Księstwa Warszawskiego. Członek Gwardii Honorowej witającej Napoleona w Poznaniu, a następnie podporucznik Legii Poznańskiej 1806. Jako kapitan 5. Pułku Strzelców Konnych odznaczył się w zwycięskiej bitwie wojsk napoleońskich pod Frydlandem 1807. Dzielnością wyróżnił się również w bitwie pod Smoleńskiem podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. W kampanii 1813 walczył jako dowódca 4. Pułku Strzelców Konnych, m.in. w bitwach pod Jüterbog i Dennewitz, działając głównie przeciw jednostkom pruskim. W listopadzie tego roku odznaczył się w potyczce pod Düben, walcząc przeciwko oddziałom Blüchera. W bitwie pod Lipskiem został ranny i przedarł się z resztkami pułku do Sedanu we Francji, gdzie walczył w lutym i marcu 1814 w ostatnich bitwach Napoleona przed jego pierwszą abdykacją. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

SIERAKOWSKI Karol Józef

(1752 okolice Ełku – 1820 Kozienice), generał dywizji armii Księstwa Warszawskiego, profesor geometrii i architektury. W Księstwie Warszawskim zastępca ministra wojny Józefa Wielhorskiego.

SIERAWSKI Jan Kanty Julian

(1777 Kraków – 1849 Paryż), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Oficer Legionów Polskich we Włoszech (walczył pod Legnano, nad Adygą, w obronie Mantui i pod Hohenlinden) 1799-1800. Od 1806 podpułkownik w armii Księstwa Warszawskiego (walczył o Tczew i Gdańsk). W czasie wojny polsko-austriackiej 1809 dowodził 6 Pułkiem Piechoty w składzie 1 Brygady Piechoty dowodzonej przez Michała Sokolnickiego, między innymi prowadząc batalion piechoty w bitwie pod Radzyminem oraz dowodząc oblężeniem Sandomierza. Jako dowódca (pułkownik) 6. Pułku Piechoty odbył wszystkie kampanie napoleońskie w latach 1809-1814. Po klęsce Napoleona organizował polskie oddziały w Tours i przeprowadził je do kraju. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

SKARŻYŃSKI Ambroży Mikołaj

(1789 wieś Gawłów k. Sochaczewa – 1868 Boulogne-sur-Mer, Francja) francuski major. Porucznik, a następnie kapitan w 1. Pułku

Szwolężerów Gwardii, z którym uczestniczył w kampanii hiszpańskiej 1808 i austriackiej 1809 (bitwy pod Ebersberg, Essling, Wagram, Znaym). Szef szwadronu w 3. Pułku Szwolężerów Litewskich podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Uczestnik kampanii w 1814 (bitwy pod Montmireille, Chateau-Thierry, Champ-en-Bart, Montereau, Rheims, Berry-au-Bac, Arcis-sur-Aube, St. Didier). W bitwie pod Berry-au-Bac (5 III 1814) i pod Arcis-sur-Aube (21 III 1814) dowodzony przez niego szwadron zdobył most doprowadzając do ucieczki oddziały pruskie, co otworzyło drogę dla armii francuskiej. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego 1809, baron I Cesarstwa Francuskiego 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Cesarski Zjednoczenia.

SKARŻYŃSKI Kazimierz

(1792 wieś Gawłów k. Sochaczewa – 1856 Paryż), francuski podporucznik, major armii Księstwa Warszawskiego. Uczestnik kampanii pruskiej na Pomorzu jako oficer sztabu marszałka Jeana Lanessa 1806. Od 1807 w armii Księstwa Warszawskiego (porucznik w sztabie generała Jana Henryka Dąbrowskiego). W kampanii austriackiej 1809 i moskiewskiej 1812 adiutant generała Aleksandra Roźnieckiego. Jako szef szwadronu 6. Pułku Ułanów walczył pod Lipskiem, Lobau oraz w kampanii francuskiej 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

SKRZYNECKI Jan Zygmunt

(1787 Żebrak k. Siedlec – 1860 Kraków), major armii Księstwa Warszawskiego. Porucznik w 1. Pułku Piechoty armii Księstwa Warszawskiego 1807. Walczył w bitwach pod Pułtuskim, Gołyminem i Pruską Iławą. Następnie w czasie wojny polsko-austriackiej służył wraz z bratem w korpusie księcia Józefa Poniatowskiego, biorąc udział w obronie Sandomierza, a także w starciach pod Raszynem oraz Ostrówkiem. Dowódca kompanii podczas wyprawy Napoleona na Moskwę, gdzie w bitwie pod Borodino odpierał (na czele grupy grenadierów) natarcie liczniejszej kawalerii wroga. Uczestnik kampanii saskiej (walczył pod Dreznem, Lipskiem i Hanau) i francuskiej. W bitwie pod Arcis-sur-Aube uratował Napoleona od śmierci lub niewoli, ochraniając go czworobokiem przed szarżą

kawalerii rosyjskiej utworzonym przez pułk, którym dowodził. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

SOKOLNICKI Michał

(1760 wieś Wierzeja, pow. szamotulski – 1816 Warszawa), inżynier, francuski generał dywizji, generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Szef brygady w Legionach Polskich 1800-1802. W 1806 odbył u boku Napoleona kampanię pułtuską. Jako oficer armii francuskiej walczył przeciwko Prusom na Pomorzu Środkowym i Gdańskim, gdzie odniósł wiele sukcesów m.in. podczas zdobycia Słupska 1807. Uczestnik kampanii austriackiej (bitwa pod Raszynem oraz odzyskanie Lubelszczyzny i Sandomierza) 1809. Dowódca radomskiego okręgu wojskowego 1810. Podczas kampanii moskiewskiej 1812 adiutant Napoleona, który powierzał mu liczne ważne misje wojskowe. Był również szefem wywiadu i członkiem przybocznego sztabu Napoleona tzw. Maison Militaire de l'Empereur, którym dowodził generał Géraud Duroc. W bitwie pod Lipskiem 1813 osłaniał prawe skrzydło Francuzów prowadząc szereg wielkich szarż i rozbił linie węgierskiej piechoty ks. Augusta Heskó-Homburskiego. Podczas kampanii francuskiej odznaczył się podczas obrony Paryża dowodząc 3. Kompanią Gwardii Honorowej 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

SOŁTYK Roman

(1790 Warszawa – 1843 Saint-Germain-en-Laye, Francja), podpułkownik artylerii konnej armii Księstwa Warszawskiego. W 1809 jako dowódca kompanii artylerii konnej wystawionej z własnych środków, wziął udział w wojnie z Austrią, podczas której wyróżnił się w walkach o Zamość. Szef szwadronu w 6. Pułku Ułanów. Członek francuskiego sztabu generalnego i adiutant generała Michała Sokolnickiego podczas kampanii moskiewskiej 1812 i saskiej 1813. W bitwie narodów pod Lipskiem dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

SOWIŃSKI Józef Longin

(1777 Warszawa – 1831 Warszawa), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. W latach 1806-1807 w armii pruskiej walczył

przeciwko Francji. Od 1811 w armii Księstwa Warszawskiego. Szef szwadronu artylerii konnej podczas wyprawy Napoleona na Moskwę (m.in. walczył pod Smoleńskiem). W bitwie pod Borodino 5 września 1812 został poważnie ranny w nogę, którą musiano mu amputować. Poruszał się odtąd o kuli. Dostał się następnie do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

STOKOWSKI Ferdynand Ignacy

(1776 Sierpowo – 1827), francuski generał brygady. Oficer w Legionach Polskich we Włoszech, a następnie w armii francuskiej. Od 1806 w armii Księstwa Warszawskiego, a od 1808 w pułku szwoleżerów gwardii Napoleona. Podczas kampanii hiszpańskiej jako szef szwadronu 1. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów odznaczył się szaleńczą odwagą i zyskał w armii dużą popularność. Dowódca 7. Pułku Lansjerów w końcowej fazie kampanii moskiewskiej 1812 i kampanii saskiej 1813. Ranny w walkach pod Dreznem dostał się do niewoli pruskiej. Baron I Cesarstwa Francuskiego 1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

STRYJEŃSKI Zygmunt Karol

(1784 Brzostowice, woj. białostockie – 1843 wieś Sobieska Wola, pow. lubelski), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Służbę wojskową rozpoczął w roku 1800 w wojsku pruskim i walczył przeciwko Francji. W 1806 w stopniu porucznika pod Lubeką dostał się do niewoli i z niej przeszedł do armii Księstwa Warszawskiego jako kapitan i szef szwadronu w 6 Pułku Ułanów. Uczestnik wszystkich kampanii napoleońskich w latach 1809-1814. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

STRZYŻEWSKI (STRZYŻOWSKI) Piotr

(1777 Ziemia Sandomierska – 1854), podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. W 1806 podczas pobytu Napoleona w Poznaniu wygłosił przemówienie o patriotyzmie Polaków, które ujęło cesarza. Dowódca kampanii 1809 przeciw Austrii pod Tarnopolem, Wieniawką, Chorostkowem, Brzeżanami, Adamówką i Zaleszczykami. Położył duże zasługi w wyzwaniu Galicji. Podpułkownik w 14. Pułku Kirasjerów armii Księstwa Warszawskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

STUART Kajetan Antoni

(1774 Warszawa – 1824 Warszawa), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Oficer artylerii w Legionach Polskich we Włoszech, a następnie w armii francuskiej. W latach 1806-1807 w austriackiej niewoli. Komendant Częstochowy 1809. Dowódca 8. Pułku Piechoty podczas wyprawy Napoleona na Moskwę, gdzie m.in. odznaczył się podczas szturm Smoleńska 1812. W bitwie narodów pod Lipskiem stracił nogę i dostał się do rosyjskiej niewoli. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

STUMMER Jan Chrzyciel

(1784 Kraków – 1845 Warszawa), lekarz (chirurg) armii Księstwa Warszawskiego. W 1809 wślawił się nieustraszoną postawą niosąc pomoc na polu bitwy rannym żołnierzom walczącym w obronie Sandomierza przed Austriakami. Od 1810 profesor medycyny na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W 1813 na osobistą prośbę księcia Józefa Poniatowskiego, został zwolniony z obowiązków profesora i przeniesiony do służby wojskowej. Lekarz dywizyjny, a następnie naczelny urzędnik zdrowia przy ambulansach 5. Korpusu Wojska Polskiego. W 1813 przeszedł na żołd francuski. Po bitwie pod Lipskiem dostał się do niewoli rosyjskiej, gdzie pełnił funkcję szefa lazaretów.

SUCHORZEWSKI Tadeusz

(1779 Sarbinów, pow. kościański – 1852 Paryż), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Porucznik w Legii Naddunajskiej 1800-1801; kapitan w gwardii honorowej witającej Napoleona w Poznaniu 1806. Uczestnik kampanii mazurskiej 1807 i kampanii austriackiej 1809 jako szef szwadronu kawalerii. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę dowodził pułkiem. Sześciokrotnie ranny w czasie kampanii saskiej. Po bitwie narodów pod Lipskiem dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V). Zmarł na emigracji wParyżu.

SUŁKOWSKI Józef

(1773 Rydzyna – Kair, Egipt), francuski pułkownik, adiutant Napoleona, kawaler maltański. Kapitan w armii francuskiej z przydzia-

łem do generała Louisa Aleksandra Berthiera w północnych Włoszech 1796. Wyróżniwszy się walecznością podczas ataku (na czele trzystu grenadierów) na redutę San Giorgio i zdolnościami taktycznymi w czasie kampanii włoskiej został zauważony przez Napoleona, który mianował go swoim adiutantem i powierzał mu kilkakrotnie ważne misje. W bitwie pod Arcole został poważnie ranny ratując życie Napoleonowi. Po zakończeniu kampanii włoskiej powrócił do Paryża, gdzie zajął się organizowaniem biblioteki wojskowej dla Napoleona. W 1798 wyruszył z Napoleonem do Egiptu, uczestniczył tam w zdobyciu twierdzy na Malcie oraz bitwach pod Aleksandrią i pod piramidami odnosząc kilka ran. Za odwagę wykazaną podczas bitwy pod Salkeyeh Napoleon awansował go na szefa brygady w stopniu pułkownika. Członek Instytutu Egipskiego zajmujący się organizacją sądów i oświatą. Zginął w walce z Arabami na ulicach Kairu podczas powstania antyfrancuskiego. Aby uczcić jego pamięć Napoleon nazwał jego imieniem jeden z fortów pod Kairem, a w raporcie dla Dyrektoriatu napisał: *Mój adiutant Sułkowski, przeprowadzając rankiem 1 Brumaire'a rozpoznanie ruchów nieprzyjacielskich w okolicach Kairu, został w drodze powrotnej napadnięty przez całą ludność przedmieścia. Po poślizgnięciu się konia Sułkowski poniósł okrutną śmierć. Był to oficer największych nadziei.* Jego nazwisko zostało wpisane na kolumnie południowej Łuku Triumfalnego w Paryżu. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

SUŁKOWSKI Paweł Antoni

(1785 Leszno – 1836 Rydzyna), generał dywizji armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca 1. Pułku Piechoty Legii Poznańskiej, który wystawił z własnych środków 1806. Uczestnik kampanii pruskiej 1806-1807 (m.in. oblężenie Gdańska i Kołobrzegu) oraz kampanii hiszpańskiej 1808-1809, w czasie której walczył w obronie Tolego i brał udział w wyprawie do Andaluzji. Gubernator Malagi. Dowódca brygady kawalerii w V Korpusie księcia Józefa Poniatowskiego podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. W bitwie narodów pod Lipskiem po śmierci księcia Józefa Poniatowskiego został wodzem naczelnym wojsk polskich 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Krzyż Wielki Orderu Obojga Sycylii.

SZEMBEK Piotr

(1788 Warszawa – 1866 Siemianowice), hrabia, kapitan armii Księstwa Warszawskiego. Adiutant generała Jana Henryka Dąbrowskiego w czasie kampanii pruskiej (walczył o Tczew i Gdańsk) 1806-1807. Szef batalionu podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

SZEPTYCKI Wincenty Wiktor

(1782 wieś Liczkowce na Podolu – 1836 Lwów), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Porucznik w 2. Pułku Ułanów armii Księstwa Warszawskiego 1808, a następnie w pułku szwoleżerów gwardii Napoleona. W latach 1808-1812 walczył w Hiszpanii (m.in. uczestnik bitwy pod Samosierrą). Szef szwadronu w kampanii moskiewskiej 1812, saskiej 1813 i francuskiej 1814. Kawaler I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Obojga Sycylii, Order Cesarski Zjednoczenia.

SZNAJDE (SCHAJDY) Franciszek

(1790 Warszawa – 1850 Grenelle k. Paryża), porucznik armii Księstwa Warszawskiego. Podsekretarz w Ministerstwie Wojny Księstwa Warszawskiego 1808. Kadet, a następnie porucznik 2. Pułku Ułanów, z którym uczestniczył w kampaniach napoleońskich 1809, 1812 i 1813. Walczył pod Raszynem, Smoleńskiem i Borodino. W 1813 dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

SZYMANOWSKI Józef

(1779 wieś Kaski, pow. grodziski – 1867 Rzym), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Jako kapitan armii Księstwa Warszawskiego odbył kampanię pomorską i mazurską. Od 1808 szef batalionu w armii francuskiej. W 1809 jako oficer sztabu marszałka Louisa Nikolasa Davouta walczył pod Ratyzboną, Aspern i Wagram. Oficer i członek sztabu głównego armii Księstwa Warszawskiego, a następnie major w 2. Pułku Piechoty, z którym odbył wszystkie kampanie napoleońskie. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

TAŃSKI Kazimierz Aleksander

(1774 wieś Dąbrówka Połajewska, pow. wrocławski – 1853 Łagiew-

niki), major armii Księstwa Warszawskiego. Porucznik, a następnie kapitan w Legionach Polskich we Włoszech (ranny w bitwie pod Castelfranco 1805) 1797-1805. Podczas kampanii 1806 i 1807 przeciw Prusom brał udział w bitwie pod Glatz. Będąc urlopowany podczas prywatnego pobytu w Petersburgu spełnił rolę kuriera dostarczając korespondencję Aleksandra I Romanowa do Napoleona. Adiutant przy sztabie armii włoskiej pod dowództwem wicekróla Eugeniusza Beauharnaisa. W czasie kampanii hiszpańskiej ciężko ranny w bitwie pod Benevente 1810. Dowódca pułku podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812; dowódca 7. Pułku Lansjerów w czasie kampanii saskiej i francuskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

TARNOWSKI Marcin

(1778 wieś Kozin, pow. dubieński, Ukraina – 1862 Zator), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. W 1809 dowódca sformowanego własnym kosztem 7. Pułku Jazdy Galicyjsko-Francuskiej, który następnie włączono do wojsk Księstwa Warszawskiego jako 16. Pułk Ułanów z siedzibą w Lublinie. Na czele swojego pułku uczestniczył w wyprawie Napoleona na Moskwę, podczas której w bitwie pod Mirem po 40 razy nacierał na nieprzyjaciela i okrył się chwałą. Uczestnik kampanii 1813 (walczył pod Hellensdorfem, Königsteinem, Berggieshübel i Peterswelde, Pirną, Sere i Dreznem). Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

TOLIŃSKI Józef

(1764 – 1823 Warszawa), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Od wczesnej młodości służył w wojsku austriackim (porucznik). Od 1806 w armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca 13. Pułku Huzarów. Dowódca Brygady Jazdy podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812, a następnie w kampanii saskiej 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Obojga Sycylii.

TRZECIESKI Augustyn

(zm. 1813), generał armii Księstwa Warszawskiego. W 1809 uzbroidł z własnych środków oddział wojska i walczył z Austriakami pod Zaleszczykami, Tarnopolem, Chorostkowem i Wieniawką. Uczestnik wszystkich większych bitew jakie toczyła armia Napoleona. Dowódca 15. Pułku Ułanów podczas kampanii moskiewskiej

1812. Ciężko ranny w bitwie pod Stachowem 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

TURNO Kazimierz

(1778 wieś Głubczyn, pow. złotowski – 1817 Dobrzyca), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. W 1807 własnym kosztem wystawił 5. Pułk Strzelców Konnych, którym dowodził jako pułkownik do 1810. W kampanii 1807 odznaczył się w bitwie pod Toruniem, a następnie szarżował na czele pułku przeciw armii rosyjskiej w bitwie pod Frydlandem, gdzie został ranny. Adiutant króla saskiego i księcia warszawskiego Fryderyka Augusta 1810. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812 dowódca 29 Brygady Jazdy Dywizji gen. Aleksandra Roźnieckiego w IV Korpusie Rezerwowym Kawalerii gen. Marie Victora Nicolasa de Fay de La Tour Maubourga. Ciężko ranny w bitwie nad Berezyną. Dowódca brygady w VIII Korpusie Wielkiej Armii 1813. Po bitwie pod Lipskiem dostał się do niewoli. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

TURSKI Wojciech

(1756 Brześć Litewski – 1824 Poznań), francuski pułkownik. Od 1873 w armii francuskiej (szef brygady w sztabie armii „Północ”). Jako agent rządu francuskiego pośredniczył w kontaktach z polską emigracją we Francji. Dowódca kawalerii w Legii Naddunajskiej 1800-1801. Podczas „Stu Dni” Napoleona usiłował tworzyć nowe Legiony Polskie, a po jego upadku powrócił do kraju.

TYSZKIEWICZ Tadeusz

(1774 Litwa – 1852 Paryż), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca gwardii honorowej wystawionej przez księcia Józefa Poniatowskiego dla asysty Napoleonowi 1806; oficer ordynansowy cesarza podczas kampanii mazurskiej 1807; pułkownik w 2. Pułku Piechoty podczas wojny z Austrią 1809. W czasie wyprawy Napoleona na Moskwę dowódca 19. Brygady Jazdy (wslawił się w bitwie pod Smoleńskiem) 1812. W bitwie pod Medynią dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

UMIŃSKI Jan Nepomucen

(1778 wieś Czeluścin, pow. gostyński – 1851 Wiesbaden, Niemcy), francuski major, generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca szwadronu w gwardii honorowej Napoleona w Poznaniu 1806. Major we francuskiej kawalerii 1807. Uczestnik wojny polsko-austriackiej (m.in. walczył pod Sandomierzem) 1809. W kampanii rosyjskiej 1812 walczył pod Smoleńskiem oraz pod Borodino i jako pierwszy z armii napoleońskich wkroczył na czele 10. Pułku Huzarów do Moskwy. W 1813 w korpusie księcia Józefa Poniatowskiego walczył w bitwie pod Lipskiem, gdzie został ranny i dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV).

WASILEWSKI Józef

(1759 Witebsk – 1831 Warszawa), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Adiutant generała Jana Henryka Dąbrowskiego w Legionach Polskich we Włoszech 1797-1799, a następnie szef batalionu w Legii Naddunajskiej. Uczestnik kampanii pruskiej jako dowódca pułku piechoty w dywizji generała Jana Henryka Dąbrowskiego 1806. Szef administracji armii Księstwa Warszawskiego, a następnie szef V Wydziału Administracji Wojskowej Ministerstwa Wojny. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę. Po bitwie nad Berezyną dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

WEYSSENHOFF Jan

(1774 wieś Andżelmujża, pow. dagadański, Łotwa – 1848 wieś Samokłęski, pow. lubartowski), generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. Szef szwadronu i adiutant generała Jana Henryka Dąbrowskiego 1806; dowódca 12. Pułku Piechoty podczas kampanii austriackiej 1809 i moskiewskiej 1812; dowódca Brygady Jazdy podczas kampanii saskiej 1813. Po bitwie pod Dreznem dostał się do niewoli rosyjskiej 1813. Autor pamiętników. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

WĘGIERSKI Emilian

(1788 Wielkopolska – 1841 Ostroróg), podpułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Kapitan w 11. Pułku Piechoty armii Księstwa Warszawskiego 1808, a następnie dowódca batalionu w 15. Pułku

Piechoty podczas kampanii austriackiej 1809 i moskiewskiej 1812. Jako podpułkownik 21. Pułku Piechoty Litewskiej bronił twierdzy Modlin 1813. Po upadku twierdzy w niewoli rosyjskiej 1813-1815. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

WIELHORSKI Józef

(1759 Horochów, Ukraina – wieś Rusinów, pow. przysuski), francuski generał, generał dywizji armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca 1. Legii w Legionach Polskich we Włoszech 1797-1802. Uczestnik kampanii włoskiej i bitwy pod Mantuą 1799, gdzie dostał się do niewoli austriackiej. Organizator sił zbrojnych na ziemi krakowskiej i kieleckiej w związku z najazdem Austriaków 1809. W armii Księstwa Warszawskiego dyrektor administracji wojennej żywności 1810. Następnie zastępca ministra wojny, a podczas nieobecności księcia Józefa Poniatowskiego pełniący obowiązki ministra wojny 1811. Ze względu na zły stan zdrowia nie uczestniczył w wyprawie Napoleona na Moskwę. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

WOŁODKOWICZ Henryk Witold (Henri le Beau)

(1765 Litwa – 1825 Petersburg), francuski generał brygady, generał brygady armii Księstwa Warszawskiego. W 1796 wstąpił do służby francuskiej. Walczył w kampaniach włoskich. Radykał republikański, nieufny wobec Napoleona, zwalczał generała Jana Henryka Dąbrowskiego jako twórcę i dowódcę Legionów Polskich. Dowódca 2. Legii Północnej 1806-1807. Kampanię 1809 odbył jako generał armii francuskiej. W latach 1812-1814 lub 1815 w niewoli rosyjskiej.

WOYCZYŃSKI (WOJCZYŃSKI) Stanisław

(1766 wieś Wodziczna, pow. grójecki – 1837 Drezno), generał dywizji armii Księstwa Warszawskiego. Współtwórca z generałem Janem Henrykiem Dąbrowskim Legionów Polskich we Włoszech, ale sam do nich nie należał. Dowódca brygady i komendant departamentu płockiego 1806, a następnie komendant Torunia 1809. Uczestnik kampanii moskiewskiej, saskiej i francuskiej. Dowódca oficerskiej gwardii honorowej Napoleona 1814-1815. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V).

WYBICKI Józef Rufin

(1747 wieś Będomin, pow. kościerski – 1822 maj. Manieczki, pow. śremski), prawnik, polityk. Współorganizator Legionów Polskich we Włoszech. W 1897 w Règgio nell'Emilia napisał słowa *Mazurka Dąbrowskiego*, który z czasem stał się polskim hymnem narodowym. Uczestnik wojen napoleońskich. Podczas wojny polsko-austriackiej organizator obrony Wielkopolski 1807. Senator-wojewoda Księstwa Warszawskiego 1807. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV).

WYBRANOWSKI Roman

(1788 wieś Drohowyż, ob. lwowski – 1863 wieś Szołomyja, ob. lwowski), major armii Księstwa Warszawskiego. Podporucznik w pułku ułanów Piotra Strzyżewskiego w czasie kampanii austriackiej 1809. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę (walczył pod Smoleńskiem, Możajskiem, Czerychowem i Wiaźmą) 1812. W 1813 walczył przeciwko VI koalicji antyfrancuskiej w bitwach pod Gitterborgiem i Lipskiem. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

ZAJĄCZEK Józef

(1752 Kamieniec Podolski – 1826 Warszawa), francuski i polski generał. Jako generał dywizji armii francuskiej brał udział w wyprawie Napoleona do Egiptu, gdzie pełnił funkcje gubernatora różnych prowincji oraz walczył z mamelukami, Turkami i Anglikami 1798-1801. W 1806 na rozkaz Napoleona organizował wojsko polskie (1 Legię Północną), następnie od stycznia 1807 na ziemi kaliskiej Legię Kaliską, którą dowodził w kampanii pruskiej. Dowódca różnych formacji podczas wojny polsko-austriackiej (pobity pod Jedlińskiem) 1809. W 1812 uczestniczył w wyprawie Napoleona na Moskwę dowodząc 16. Dywizją Piechoty, a po kontuzjowaniu księcia Józefa Poniatowskiego objął dowództwo V Korpusu Wielkiej Armii. Trzykrotnie ranny w bitwie pod Smoleńskiem, a w bitwie nad Berezyną stracił prawą nogę i dostał się do niewoli rosyjskiej. Jego nazwisko (Zayonscheck) zostało uwiecznione na Łuku Triumfalnym w Paryżu. Odznaczenia: Legia Honorowa (III).

ZAŁUSKI Józef Bonawentura

(1787 wieś Ojców, pow. krakowski – 1866 Kraków), podpuł-

kownik armii Księstwa Warszawskiego. Porucznik i kronikarz 1. Pułku Szwoleżerów Gwardii Cesarskiej 1807. Uczestnik kampanii austriackiej i hiszpańskiej. Szef szwadronu podczas wyprawy Napoleona na Moskwę 1812 oraz w kampanii saskiej 1813. Po bitwie pod Brienne-le-Château dostał się do niewoli rosyjskiej. Baron I Cesarstwa Francuskiego. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

ZDZITOWIECKI Cyprian

(ok. 1780 – 1848), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Szef batalionu w 4. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego. W kampanii hiszpańskiej ranny w bitwie pod Almonacid 1809. Komendant zakładu w Bordeaux 1810-1812. Dowódca pułku podczas wyprawy Napoleona na Moskwę (ranny w bitwie nad Berezyną) 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

ZIEMIĘCKI Stefan Andrzej

(1776 Górowka, woj. poznańskie – 1847 Dziecmierzów k. Kórnik), kapitan armii Księstwa Warszawskiego. W latach 1792-1783 jako żołnierz armii pruskiej walczył przeciwko Francji. Od 1809 oficer w armii Księstwa Warszawskiego. Szef szwadronu w wojnie polsko-austriackiej 1809. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę, gdzie po bitwie nad Berezyną dostał się do niewoli rosyjskiej. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

ŻÓŁTOWSKI Edward

(1775 wieś Mochowo, pow. sierpecki – 1842 Warszawa), francuski i polski generał. Kapitan w Legionach Polskich we Włoszech 1797-1800. Od 1806 w armii Księstwa Warszawskiego. Dowódca 3. Pułku Piechoty w wojnie polsko-austriackiej m.in. walczył w bitwie pod Raszynem i brał udział w szturmie Sandomierza 1809. Uczestnik wyprawy Napoleona na Moskwę jako dowódca I Brygady w 17. Dywizji generała Jana Henryka Dąbrowskiego 1812. W kampanii saskiej dowodził piechotą dywizyjną (2. i 4. Pułk Piechoty). Ranny w bitwie narodów pod Lipskiem 1813. Odznaczenia: Legia Honorowa (IV, V), Order Obojga Sycylii.

ŻUBR Joanna

(1786 Berdyczów – 1852 Wieluń), sierżant armii Księstwa Warszawskiego. W 1808 wstąpiła do 2. Pułku Piechoty ukrywając, że jest kobietą. Podczas kampanii austriackiej odznaczyła się męstwem szczególnie podczas szturmów Zamościa. Jako strzelec w 17. Pułku Piechoty w dywizji generała Jana Henryka Dąbrowskiego (późniejsza Dywizja Wielkopolska) uczestniczyła w wyprawie Napoleona na Rosję 1812. W czasie odwrotu Napoleona spod Moskwy została oddzielona od swojej jednostki, ale udało jej się zbiec z Rosji na własną rękę. W lecie 1813, po utracie Krakowa przez Józefa Poniatowskiego, dołączyła do polskich oddziałów w Saksonii, gdzie służyła aż do traktatu pokojowego w Fontainebleau. Brała udział w siedemnastu bitwach i oblężeniach.

ŻYMIRSKI Franciszek

(1779 Kraków – 1831 Warszawa), pułkownik armii Księstwa Warszawskiego. Oficer Legionów Polskich we Włoszech (bitwy pod Legnano, Weroną i Magnano) 1797-1803, a następnie z armią francuską wyjechał na San Domingo 1803-1804. Uczestnik bitwy pod Raszynem 1809. Major i dowódca twierdzy częstochowskiej 1810, a następnie pułkownik i dowódca pułku stacjonującego w Zamościu 1811. Podczas wyprawy Napoleona na Moskwę dowódca 13. Pułku Piechoty 1812. Odznaczenia: Legia Honorowa (V).

SŁOWNIK PRZYDATNYCH HASEŁ

DUCHÉ DE VARSOVIE – istniejące w latach 1807–1815 państwo polskie związane unią personalną z Królestwem Saksonii. Formalnie niepodległe, z własną konstytucją, Sejmem, rządem i armią oraz suwerennym władcą, którym był król saski. Faktycznie terytorium zależne od Cesarstwa Francuskiego podporządkowane Napoleonowi Bonaparte jako cesarzowi Francuzów i protektorowi Związku Reńskiego, w skład którego wchodziło Królestwo Saksonii. Utworzone w 1807 roku na mocy traktatu w Tylży z części ziem zaboru pruskiego. W 1809 w wyniku wojny z Austrią powiększone o część ziem zaboru austriackiego. W czerwcu 1812 roku przekształcone formalnie przez Konfederację Generalną (skonfederowany Sejm) w Królestwo Polskie. Od lutego 1813 roku okupowane przez armię rosyjską. Na kongresie wiedeńskim w 1815 roku podzielone między Rosję, Prusy i Austrię, a z większości jego terytorium utworzono podległe Rosji Królestwo Polskie.

LEGIA NADWIŚLAŃSKA – polska jednostka powstała 31 marca 1808 roku w wyniku przemianowania tworzonej od wiosny 1807 roku na mocy dekretu Napoleona Legii Polsko-Włoskiej w związku z jej przejściem na żołd francuski w królestwie Westfalii. Istniała do 18 czerwca 1813. Początkowo liczyła 5467 żołnierzy, a jej pierwszym dowódcą był generał Józef Joachim Grabiński, a od 7 czerwca 1808 płk Józef Chłopicki. W przeciwieństwie do 1 Pułku Szwoleżerów była to formacja z zasady chłopska, a stanowiska oficerskie zajmowała tu zazwyczaj drobna szlachta. Na podstawie umowy zawartej 10 maja 1808 między rządem Księstwa Warszawskiego a rządem francuskim, Księstwo zobowiązało się do zapewnienia stałego dopływu rekruta do Legii. Legia zorganizowana pod osobistym nadzorem Napoleona w Bajonnie składała się z trzech pułków piechoty (około 5000 żołnierzy) oraz z dowodzonego przez Jana Konopkę pułku lansjerów. Legioniści Nadwiślańscy nosili ciemnoniebieskie kurtki i białe spodnie, a pułki różniły się jedynie kolorem kołnierzy, rabatów i wyłogów. Grenadierzy odróżniali się czerwonymi epoletami i czerwoną kitą na czako, a wołyżerowie żółtym kolorem sznurów, kity i epoletów.

LEGIA POLSKO-WŁOSKA – polska jednostka sformowana na mocy dekretu Napoleona z 6 kwietnia 1807. Większość jej rekrutów stanowili chłopci, dezercerzy z armii pruskiej; oficerowie wywodzili się z drobnej szlachty. Służyło w niej także trochę Niemców z terenów dawnego zaboru pruskiego. Jesienią 1807 formacja liczyła już 6 tys. żołnierzy. Choć legioniści domagali się włączenia ich jednostki w skład wojsk Księstwa Warszawskiego, Napoleon wysłał Legię, by wspomogła jego brata Hieronima w Westfalii. Z tego powodu od 11 listopada 1807 Legia pozostawała w służbie królestwa Westfalii. Jednak już 20 marca 1808 przeszła na żołd francuski, a 31 marca 1808 przemianowana została na 1 Legię Nadwiślańską,

LEGIA WŁOSKA – polska formacja wojskowa w służbie francuskiej. Powstała w 1800 roku na skutek połączenia wojsk 1. i 2. Legii. Początkowo miały ją tworzyć cztery bataliony piechoty, pułk jazdy i kompania artylerii konnej. Po przeprowadzonej w następnych miesiącach reorganizacji i uzupełnieniu stanów osobowych, 23 lipca 1800 roku liczyła 117 oficerów i 2564 żołnierzy. Dowódcą Legii był generał Jan Henryk Dąbrowski.

LEGIE PÓŁNOCNE – polskie formacje wojskowe utworzone na mocy dekretów Napoleona z 20 września 1806 roku podczas wojny z Prusami w celu wykorzystania Polaków służących dotąd w wojsku pruskim. Pierwszą dowodził generał Józef Zajączek, składała się z czterech batalionów, a jej żołnierzami byli Polacy - dezercerzy z armii pruskiej. Druga została powołana 23 września, jej dowódcą był generał Jan Henryk Wołodkowicz. Każda z Legii miała docelowo liczyć 5000 żołnierzy, jednak stanu tego nigdy nie osiągnięto. I Legia Północna skierowana została w składzie dywizji generała Jana Ménarda do Szczecina, natomiast II Legia Północna w marcu 1807 wcielona została do pierwszej Legii. Późniejsi jej dowódcy to książę Michał Radziwiłł i hrabia Maciej Sobolewski. Legia formowała się w Landau, 20 listopada liczyła ok. 1200 ludzi. 24 listopada wyruszyła na front. Brała udział w walkach na Pomorzu, odznaczyła się w kampanii pod Tczewem i Gdańskiem, a służbę garnizonywą pełniła w Twierdzy Wisłoujście. Na skutek zdecydowanych żądań żołnierzy Legia w 1808 roku weszła w skład Armii Księstwa

Warszawskiego i przekształcona została w 5 i 6 pułk piechoty II Legii Księstwa Warszawskiego generała Józefa Zajączka.

LÉGION DU DANUBE – polska formacja wojskowa utworzona w dniu 8 września 1799 w Republice Batawskiej (obecna Holandia) z byłych żołnierzy armii austriackiej (Polaków), którzy dostali się do niewoli francuskiej lub zbiegli z szeregów wojsk austriackich. Legia składała się z 4 batalionów piechoty, 4 szwadronów jazdy i kompanii lekkiej artylerii – łącznie 5970 żołnierzy. Początkowo oddziałami Legii Naddunajskiej dowodził generał Karol Otto Kniaziewicz. Legioniści walczyli w latach 1800–1801 przeciw Austriakom w Armii Renu. Przyczynili się do zwycięstwa w bitwie pod Marengo w czerwcu 1800 i w bitwie pod Hohenlinden w grudniu tego samego roku. Po pokoju w Lunéville w lutym 1801 legia skierowana została do Włoch. Wielu legionistów, łącznie z Kniaziewiczem, podało się do dymisji, wyrażając tym swój protest przeciwko pominięciu sprawy polskiej w układach pokojowych z Austrią. Po podaniu się do dymisji generała Kniaziewicza i odejściu części legionistów, legia przeformowana została w 3 Półbrygadę Polską, a następnie w 113 Półbrygadę Francuską i pod dowództwem generała Władysława Franciszka Jabłonowskiego wysłana latem 1802 na Saint-Domingue, gdzie została zdziesiątkowana przez choroby tropikalne i walki z miejscową ludnością, sprzeciwiającą się francuskiemu panowaniu. Legia Naddunajska przestała istnieć w grudniu 1802 (w marcu 1803 na Saint-Domingue przybyła 2 Półbrygada Polska będąca na żołdzie francuskim). Część legionistów nie kryła sympatii dla powstańców, za co dowódcy francuscy grozili im sądem wojennym. Około 400 Polaków przeszło na stronę rebeliantów i pomagało im w walce z Francuzami.

LEGIONY POLSKIE WE WŁOSZECH – polskie formacje wojskowe, tworzone na terenie współczesnych Włoch, których celem była walka o niepodległość Polski. Walczące u boku wojsk francuskich i włoskich w latach 1797–1807, utworzone z inicjatywy Jana Henryka Dąbrowskiego przez Francuzów w północnych Włoszech.

1. PUŁK KRAKUSÓW – polska formacja wojskowa lekkiej kawalerii. Dwutysięczny oddział krakowskiej jazdy nie był imponujący: chłopcy dosiadający lichych koników różnorodnie ubrani, nie przedstawiali wielkiej siły bojowej. Po kilku porażkach niedoświadczonego pułku (Kalisz 12 lutego 1813) część konnicy wcielono do piechoty, a z reszty utworzono ośmiuset osiemdziesięcioosobowy I Pułk Krakusów. Ubrani byli w strój włościański, jako broń otrzymali lance bez proporców, nie każdy miał pałasz, niektórzy pistolet. Tym niemniej stali się nowym rodzajem bardzo dzielnej konnicy.

1 ER RÉMIMENT DE CHEVAU-LÉGERS LANCIERS POLONAIS DE LA GARDE IMPÉRIALE – oddział polskich szwoleżerów z epoki napoleońskiej pod dowództwem Wincentego Krasieńskiego, istniejący w latach 1807–1815. Wchodził w skład Gwardii Cesarskiej I Cesarstwa Francuskiego. Wziął udział między innymi w szarży na przełęczy Somosierra, w bitwach pod Wagram, nad Bezzyną i pod Hanau.

2. PUŁK UŁANÓW – oddział jazdy polskiej armii Księstwa Warszawskiego, uczestniczący w kampaniach napoleońskich 1809-1813. Pod koniec 1809 liczył 1363 żołnierzy. Dowódcy: płk Tadeusz Tyszkiewicz (1808), płk Ludwik Pac (1812), płk Józef Rządziejewicz (1813).

6. PUŁK UŁANÓW – oddział jazdy polskiej Armii Księstwa Warszawskiego, sformowany w 1806 w Bydgoszczy. Pod koniec 1809 roku pułk liczył 610 żołnierzy. Dowódcami kolejno byli: płk Wincenty Krasieński (1806), płk Dominik Dziewanowski (1807), płk Michał Pągowski (1810), płk Tadeusz Suchorzewski (1812). Stoczone bitwy i potyczki: Tczew (23 II 1807), Gdańsk (26 III 1807), Frydland (14 VI 1807), Włodawa (6 V 1809), Zamość (15–20 V 1809), Sandomierz (17 – 18 V; 15, 16, 26 VI 1809), Sobola (27 V 1809), Skierniewice (28 VI 1809), Pińczów (9 VII 1809), Ostrowno (26 VII 1812), Jelnia (5 IX 1812), Możejask (7 IX 1812), Winkowo (4 X 1812), Neustadt (15 IX 1813), Lauterbach (21 IX 1813), Zehma (4 X 1813), Wachau (16 X 1813).

15. PUŁK UŁANÓW – oddział jazdy polskiej armii Księstwa Warszawskiego sformowany w 1809 na Podolu galicyjskim. Do 28 XII 1809 nazywany 6. Pułkiem Jazdy Galicyjsko-Francuskiej. Pułk brał udział w walkach podczas wojny polsko austriackiej, inwazji na Rosję 1812 i kampanii 1813. Dowódcy: płk Augustyn Trzecielski, płk Józef Dwernicki, płk Ludwik Pac.

3. PUŁKEKLERERÓW GWARDII CESARSKIEJ (*3e régiment des éclaireurs de la Garde impériale*) – pułk kawalerii Gwardii cesarskiej I Cesarstwa Francuskiego sformowany 9 grudnia 1813 na bazie pozostałości 6 i 7 szwadronu 1. Pułku Lekkokonnego. Pułk liczył 4 szwadrony, w których służyli głównie Polacy i wchodził w skład tzw. Młodej Gwardii Cesarstwa Francuskiego. Dowódcy szwadronów: Wincenty Leon Szeptycki, Ambroży Mikołaj Skarżyński, Józef Bonawentura Załuski, Stanisław Dunin-Wasowicz. Pułk w dniach od 29 stycznia do 31 marca 1814 roku uczestniczył w bitwach pod: Brienne-le-Château, La Rothière, Champaubert, Vauchamps, Montereau, Berry-au-Bac; Laon; Reims; Arcis-sur-Aube; Saint-Dizier-cis oraz podczas obrony Paryża.

BIBLIOGRAFIA SELEKTYWNA

- Albrecht J.: *Z dziejów jazdy Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 1922
- Askenazy Sz.: *Napoleon a Polska*, Warszawa 1994
- Askenazy Sz.: *Książę Józef Poniatowski*, Warszawa 1978
- Askenazy Sz.: *Ministerstwo Wielhorskiego*, Warszawa 1919
- Aubry O.: *Prywatne życie Napoleona*, Katowice 2000
- Austin P.: *Napoleon w Moskwie*, Gdańsk 2003
- Baier J.: *Jeszcze Polska nie umarła. W dwusetną rocznicę powstania hymnu narodowego*, Poznań 1997
- Baszkiewicz J.: *Anatomia bonapartyzmu*, Gdańsk 2003
- Beylin K.: *Piętnaście lat Warszawy (1800-1815)*, Warszawa 1976
- Białkowski A.: *Wspomnienia starego żołnierza*, Gdynia 2003
- Bidwell G.: *Ten zły wódz Wellington*, Katowice 1976
- Bielecki R., Tyszka A.: *Dał nam przykład Bonaparte. Wspomnienia i relacje żołnierzy polskich 1796-1815*, Kraków 1984
- Bielecki R.: *Austerlitz 1805*, Warszawa 1993
- Bielecki R.: *Berezyna 1812*, Warszawa 1990
- Bielecki R.: *Encyklopedia wojen napoleońskich*, Warszawa 2001
- Bielecki R.: *Książę Józef Poniatowski*, Warszawa 1974
- Bogusławski S.: *Życie Xsięcia Józefa Poniatowskiego naczelnego wodza Woysk Polskich, Marszałka Państwa Francuskiego*, Kraków 1831
- Bielecki R.: *Marszałek Ney*, Warszawa 1998
- Bielecki R.: *Napoleon a Polska, Polacy a Napoleon* (katalog wystawy), Warszawa 1997
- Bielecki R.: *Napoleon*, Warszawa 1973
- Bielecki R.: *Samosierra 1808*, Warszawa 1989
- Bielecki R.: *Szwolężerowie Gwardii*, Warszawa 1996
- Bielecki R.: *Wielka Armia Napoleona*, Warszawa 2004
- Bignon E.: *Polska w r. 1811 i 1813. Wspomnienia dyplomaty*, t. I-II, Wilno 1913
- Bonnefons A.: *Sprzymierzeniec Napoleona. Fryderyk August, król Saski i Wielki Książę Warszawski*, Warszawa 1903

-
- Boreyko J.: *Dwadzieścia lat bohaterstwa i zawiedzionych nadziei 1795-1815*, Warszawa 1911
 - Borucki B.: *Valmy 1792*, Warszawa 1990
 - Bossowski J., Braniewski F.: *Napoleon we Lwówku Śląskim*, Częstochowa 2003
 - Brandt H.: *Pamiętniki oficera polskiego (1808-1812)*, Warszawa 1904
 - Brandt H.: *Moja służba w Legii Nadwiślańskiej. Wspomnienia z Hiszpanii oraz Rosji 1807-1812*, Gdynia 2002
 - Brandys M.: *Generał Arbuz*, Warszawa 1988
 - Brandys M.: *Kłopoty z panią Walewską*, Warszawa 1969
 - Brandys M.: *Koniec świata szwoleżerów*, tom I-V, Warszawa 1972-1979
 - Brandys M.: *Kozietulski i inni*, Warszawa 1982
 - Brandys M.: *Oficer największych nadziei*, Warszawa 1986
 - Harbut J.: *Józef Chłopicki*, Warszawa 1930
 - Bret P.: *L'Égypte au temps de l'expédition de Bonaparte 1798-1801*, Paryż 1998
 - Breton G.: *Napoleon i kobiety*, Warszawa 1997
 - Breton G.: *Napoleon i Maria Luiza*, Warszawa 1996
 - Brodawka-Święcicki K.: *Anegdoty i ciekawostki napoleońskie*, Staszów 1994
 - Broekere S.: *Pamiętniki z wojny hiszpańskiej 1808-1814*, Warszawa 1876
 - Bronikowski K.: *Jenerał Kniaziewicz. Wspomnienie czterech najważniejszych chwil jego życia*, Paryż 1845
 - Bruce E.: *Napoleon i Józefina. Dzieje niezwykłego mariażu*, Warszawa 1996
 - Cantal P.: *Armia rewolucyjna. Studium o podstawach armii napoleońskiej*, Lwów 1919
 - Chełmiński J., Malibran A.: *L'Armée du Duché de Varsovie*, Paryż 1913
 - Chłapowski D.: *Pamiętniki*, Kraków 1986
 - Chłopicki J.: *Pamiętnik Jana Chłopickiego, porucz. 7 pułku Ułanów wojsk Francuskich, z czasów kampanij Napoleona, Spisany z ustnych opowiadań przez jego syna*, Wilno 1849

-
- Chodźko M.: *Żywot Rajmunda Rembielińskiego*, Paryż 1862
 - Chojnacki M.: *Generał Ludwik Bogusławski*, Warszawa 1975
 - Constant B.: *Dzienniki poufne [1803-1816]*, Warszawa 1980
 - Cronin V.: *Napoleon*, Warszawa 1999
 - Czuby J.: *Wodzowie i politycy. Generalicja polska lat 1806-1815*, Warszawa 1993
 - Daleki J.: *Wspomnienia mojego ojca Andrzeja Dalekiego żołnierza 9 pp Księstwa Warszawskiego wg ustnego opowiadania spisane*, Poznań 1929
 - Dembiński B.: *Legiony*, Poznań 1899
 - Dembiński H.: *Pamiętnik Henryka Dembińskiego generała wojsk polskich*, Poznań 1860
 - Dempsey G.: *U boku Napoleona. Jednostki cudzoziemskie w armii francuskiej w czasach Konsulatu i Cesarstwa 1799-1814*, Warszawa 2005
 - Denter Z.: *Książę Józef Poniatowski a sprawa polska na przełomie XVIII i XIX w.*, Warszawa 1938
 - Dobiecki W.: *Wspomnienia wojskowe*, Kraków 1859
 - Dołęga-Cieszkowski S.: *Senatorowie Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego*, Warszawa 1891
 - Drewnicki L.: *Za moich czasów*, Warszawa 1971
 - Drózd P.: *Borodino 1812*, Warszawa 2003
 - Dumas A.: *Napoleon Bonaparte*, Warszawa 1991
 - Dupont M.: *Generał Lasalle*, Kraków 1993
 - Dusiewicz A.: *Tarutino 1812*, Warszawa 2004
 - Dziekoński T.: *Życie marszałków francuskich z czasów Napoleona: z rycinami rytymi przez najpierwszych artystów francuskich podług oryginalnych obrazów z Galeryi Wersalskiej*, Warszawa 1990
 - Dziewanowski M.: *Lord Wellington - pogromca Napoleona*, Warszawa 1984
 - Dziewanowski M.: *Napoleon Bonaparte. Kochanek, polityk, mistrz propagandy*, Wrocław 1998
 - Dziekoński T.: *Życie Napoleona podług najlepszych źródeł*, t. I – II, Warszawa 1841

-
- Eile H.: *Dzieje administracji w wojsku Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 1928
 - Falkowski J.: *Obrazy z życia ostatnich pokoleń w Polsce. Księstwo Warszawskie*, Poznań 1884
 - Fiszerowa W.: *Dzieje moje własne i osób postronnych*, Londyn 1975
 - Fredro A.: *Trzy po trzy*, Warszawa 1987
 - Gajewski F.: *Pamiętniki Franciszka z Błociszewa Gajewskiego, pułkownika Wojsk Polskich (1802-1831)*, tom I-II, Poznań 1913
 - Gallaher G.: *Żelazny marszałek*, Gdańsk 2000
 - Gallo M.: *Napoleon*, vol. I-IV, Warszawa 2002
 - Gąsiorowski W.: *Gawędy żołnierskie. Pokłosie spuścizny pamiętnikarskiej napoleończyków*, Warszawa 1938
 - Gembarzewski B., Askenazy Sz.: *Wojsko Polskie. Księstwo Warszawskie 1807–1814*, Poznań 2003
 - Gembarzewski B.: *Rodowody pułków polskich i oddziałów równorzędnych od r. 1717 do r. 1831*, Warszawa 1925
 - Gembarzewski B.: *Wojsko Polskie. Księstwo Warszawskie 1807-1814*, Warszawa 1922
 - Gembarzewski B.: *Żołnierz polski. Ubiór, uzbrojenie i oporządzenie od wieku XI do roku 1960, T. 3 od 1797 do 1814 roku*, Warszawa 1964
 - Gerss M.: *O Napoleonie, nieszczęśliwej wojnie, dziejach europejskich i pruskich*, Olsztyn 1997
 - Glover J.: *Pamiętniki o Napoleonie. Podróż na Świętą Helenę według dziennika pisanego na okręcie przez sekretarza Admirala Cockburna*, Warszawa 1896
 - Gnat-Wieteska Z.: *Gwardie Honorowe. Gwardia królewsko-polska i oddziały przyboczne w latach 1806-1831*, Warszawa 2002
 - Gnoiński B.: *Rok 1812. Ze wspomnień mojego dziadka*, Kielce 1911
 - Grabowski J.: *Pamiętniki wojskowe oficera sztabu cesarza Napoleona I. 1812-1813-1814*, Warszawa 2004
 - Grochulska B.: *Handel zagraniczny Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 1967

-
- Grochulska B.: *Księstwo Warszawskie*, Warszawa 1966
 - Grochulska B.: *Małe państwo wielkich nadziei*, Warszawa 1987
 - Grossman H.: *Struktura społeczna i gospodarcza Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 1925
 - Halicz E.: *Geneza Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 1962
 - Handelsman M.: *Francja-Polska 1795-1845*, Warszawa 1926
 - Handelsman M.: *Instrukcje i depesze rezydentów francuskich w Warszawie 1807-1813*, vol. I-II, Kraków 1914
 - Handelsman M.: *Między Prusami a Rosją*, Warszawa 1922
 - Handelsman M.: *Pod znakiem Napoleona. Studya historyczne. Serya druga*, Warszawa 1914
 - Handelsman M.: *Rezydenci napoleońscy w Warszawie 1807-1813*, Kraków 1915
 - Handelsman M.: *Warszawa w roku 1806-1807*, Warszawa 1911
 - Handelsman M.: *Zasady napoleońskie w życiu Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 1913
 - Hibbert Ch.: *Napoleon i kobiety*, Poznań 2004
 - Hibbert Ch.: *Nelson*, Warszawa 2001
 - Howard R.: *Bonaparte's invaders*, Paryż 1998
 - Howard R.: *Bonaparte's sons*, Paryż 1997
 - Janowski J.: *Notatki Autobiograficzne 1803-53*, Wrocław 1950
 - Jaszowski J.: *Pamiętnik dowódcy raketników konnych*, Warszawa 1968
 - Jezierski E.: *Książę Józef Poniatowski*, Warszawa 1933
 - Jezierski E.: *Napoleon zdobywca świata*, Warszawa 1913
 - Jonca K.: *Wielka Armia Napoleona w kampanii 1807 roku pod Koźlem*, Opole 2003
 - Judycki Z.: *Pod obcymi sztandarami. Generałowie polskiego pochodzenia w siłach zbrojnych państw obcych*, Warszawa 2016
 - Judycki Z.: *Pod obcymi sztandarami. Oficerowie polskiego pochodzenia w siłach zbrojnych i policji państw obcych*, Lublin 2019
 - Kalinka W.: *Żywoć Tadeusza Tyszkiewicza*, Poznań 1853
 - Kallas M.: *Konstytucja Księstwa Warszawskiego*, Toruń 1970
 - Karpińska M.: *Senatorowie, posłowie i deputowani Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego*, Warszawa 2002
 - Karpowicz M., Filipiak M.: *Elita jazdy polskiej*, Warszawa 1995

-
- Kerchnave H.: *Wspomnienie o pułku szwoleżerów gwardii Napoleona*, Lwów 1909
 - Kielland A.: *Napoleon i jego ludzie*, tom I-II, Warszawa 1908
 - Kierzkowski J.: *Pamiętniki kapitana wojska francuskiego, kawalera Krzyża Legii Honorowej, a na ostatku majora wojska polskiego 1831 roku*, Warszawa 1903
 - Kincel R.: *Kłopotliwy książę Sułkowski*, Katowice 1990
 - Kircheisen F.M.: *Napoleon-obraz życia*, tom I – II, Katowice 1931
 - Kirkor S.: *Legia Nadwiślańska 1808-1814*, Londyn 1981
 - Kirkor S.: *Pod sztandarami Napoleona*, Londyn 1982
 - Kirkor S.: *Polacy w niewoli angielskiej w latach 1803-1814*, Kraków 1981
 - Kirkor S.: *Polscy donatariusze Napoleona*, Londyn 1974
 - Kneschke H.: *Neues Allgemeines Deutsches Adels-Lexicon*, 1 – 9, Lipsk 1866
 - Kociszewski A.: *Mazowsze w epoce napoleońskiej*, Ciechanów 1984
 - Kołaczkowski K.: *Henryk Dąbrowski, twórca legionów polskich we Włoszech, 1755-1818, Wspomnienia historyczne*, Kraków 1901
 - Kozłowski S.: *Józef książę Poniatowski i ród jego*, Poznań 1923
 - Koźmian K.: *Pamiętniki Kajetana Koźmiana obejmujące wspomnienia od roku 1780 do 1815*, Poznań 1887
 - Krajewski Z.: *Z ziemi włoskiej do Polski: stosunki społeczne i wychowanie w Legionach Dąbrowskiego i Kniaziewicza*, Toruń 2002
 - Kraushaar A.: *Sokolnicki i Krukowiecki. Epizod historyczny 1813-1816*, Warszawa 1903
 - Krotoska T.: *Stosunek Talleyrand`a do sprawy polskiej w dobie I Cesarstwa i Kongresu Wiedeńskiego 1806 – 1814*, Kraków 1935
 - Krzos K.: *Z księciem Józefem w Galicji w 1809 roku. Rząd Centralny obojga Galicji*, Warszawa 1967
 - Krzymkowski M.: *Status prawny urzędników Księstwa Warszawskiego*, Poznań 2004
 - Kubeł W.: *Bitwa pod Ostrołęką 1807. Z dziejów kampanii napoleońskiej 1806-1807 w okolicach Ostrołęki*, Ostrołęka 1992
 - Kujawski M.: *Z bojów polskich w wojnach napoleońskich, Maida-Somosierra-Fuengirola-Albuera*, Londyn 1967

-
- Kukiel M.: *Dzieje oręża polskiego w epoce napoleońskiej 1795-1815*, Poznań 1912
 - Kukiel M.: *Dzieje Polski porobiorowej (1795-1921)*, Londyn 1993
 - Kukiel M.: *Jazda polska nad Moskwą. Bitwa pod Możajskiem 7 września 1812 r.*, Poznań 1925
 - Kukiel M.: *Manewr smoleński*, Warszawa 1927
 - Kukiel M.: *Wojna 1812 roku*, vol. I-II, Kraków 1937
 - Landmann K.: *Napoleon I*, Warszawa 1905
 - Lavissee E., Rambaud A.: *Napoleon I w świetle najnowszych badań*, tom I – II, Warszawa, 1901
 - Lelewel P.: *Wspomnienia moje o działaniach wojennych korpusu pod dowództwem generała Jana Henryka Dąbrowskiego 1813 r.*, Warszawa 1879
 - Lemaire J.-F.: *Tajemnica otrucia Napoleona*, Warszawa 2003
 - Leśniewski S.: *Wagram 1809*, Warszawa 2003
 - Loret M.: *Między Jeną a Tylżą*, Warszawa 1902
 - Lubowiecki I.: *Pamiętniki*, Lublin 1997
 - Ludwig E.: *Napoleon*, Poznań 1928
 - Łepkowski T.: *Napoleon a daleki świat*, Warszawa 1988
 - Łoza S.: *Legia Honorowa w Polsce*, Zamość 1923
 - Łubieński F.: *Pamiętniki Feliksa hr. Łubieńskiego ministra sprawiedliwości*, Warszawa 1890
 - Łubieński R.: *Generał Tomasz Pomian Łubieński*, Warszawa 1899
 - Łukasiewicz M.: *Armia księcia Józefa 1813*, Warszawa 1986
 - Łysiak W.: *Cesarski poker*, Warszawa 1978
 - Łysiak W.: *Empirowy Pasjans*, Warszawa 1977
 - Łysiak W.: *Napoleon fortyfikator*, Warszawa 2011
 - Łysiak W.: *Szuańska ballada*, Warszawa 1976
 - Macdonell A.: *Napoleon i jego marszałkowie*, Londyn 1992
 - Machura Z.: *Z ziemi włoskiej do Słupska: opowieść legionowa*, Słupsk 2003
 - Majewski W.: *Grochów 1831*, Warszawa 1972
 - Malarski T.: *Waterloo 1815*, Warszawa 1984
 - Manfred A.: *Napoleon Bonaparte*, Warszawa 1986
 - Masson F.: *Przed stu laty. Szkice o Napoleonie*, Lwów 1912

-
- Mencil T.: *Feliks Łubieński minister sprawiedliwości Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 1952
 - Mereżkowski D.: *Napoleon*, Warszawa 1930
 - Meysztowicz J.: *Żelazny Książę*, Warszawa 1978
 - Milewski J.: *Górka Francuska na tle wojen napoleońskich 1807-1812 r.*, Stargard Gdański 1986
 - Montardre H.: *Le destin de Napoléon Bonaparte*, Paryż 2016
 - Morawski R., Nieuważny A.: *Wojsko Księstwa Warszawskiego -artyleria, inżynierowie, saperzy*, Warszawa 2004
 - Morawski R., Nieuważny A.: *Wojsko Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 2004
 - Morawski R., Wielecki H.: *Wojsko Księstwa Warszawskiego -generalicja i sztaby*, Warszawa 1996
 - Morawski R., Wielecki H.: *Wojsko Księstwa Warszawskiego -kawaleria*, Warszawa 1992
 - Mroziński J.: *Oblężenie Saragossy w latach 1808 i 1809 ze względudem szczególniejszym na czynności korpusu polskiego*, Gdynia 2004
 - Muszyńska-Hooffmanowa H.: *Kochałam Księcia Józefa*, Warszawa 1974
 - Nadzieja J.: *Generał Józef Zajączek*, Warszawa 1979
 - Nadzieja J.: *Lipsk 1813*, Warszawa 1998
 - Nafzinger G., Wesolowski M., Devoe T.: *The Poles and Saxons during the Napoleonic Wars*, Chicago 1991
 - Niedzielski K.: *Rys dziejów Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 1907
 - Niedzielski K.: *Walka ludów (Lipsk 1813)*, Warszawa 1913
 - Niemcewicz J. U.: *Pamiętniki o czasach Księstwa Warszawskiego*, Warszawa 1902
 - Nieuważny A.: *Czasy napoleońskie*, Wrocław 2001
 - Nieuważny A.: *Kampania 1813 roku na północnym zachodzie Księstwa Warszawskiego. Napoleońska twierdza Toruń i jej obrona*, Toruń 1995
 - Nieuważny A.: *My z Napoleonem*, Wrocław 1999
 - North J.: *Opcje napoleońskie*, Warszawa 2003

-
- Oborski A.: *Przepisy polowe w czasie boju przeznaczone dla jazdy lekkiej i wszelkich oficerów tejez broni*, Warszawa 1812
 - Obtulowicz B.: *Ksiązę Pokoju księciem wojny. Polityka Manuela Godoya wobec Francji w latach 1792-1808*, Kraków 1999
 - Olczak M.: *Kampania 1813*, Warszawa 2004
 - Orioux J.: *Talleyrand, czyli niezrozumiany sfinks*, Warszawa 1989
 - Pachoński J.: *Generał Franciszek Paszkowski: 1778-1856*, Warszawa 1982
 - Pachoński J.: *Generał Jan Henryk Dąbrowski 1755-1818*, Warszawa 1981
 - Pachoński J.: *Józef Grabiński. Generał polski, francuski i włoski, naczelny wódz powstania bolońskiego 1831 roku*, Kraków 1975
 - Pachoński J.: *Korpus oficerski Legionów Polskich 1796-1807*, Kraków 1999
 - Pachoński J.: *Legiony Polskie. Prawda i legenda*, t. I-IV, Warszawa 1969-1979
 - Pachoński J.: *Legiony polskie w walce z powstaniami rzymskimi w 1798*, Kraków 1939
 - Pachoński J.: *Polacy na Antylach i Morzu Karaibskim*, Kraków 1979
 - Pachoński J.: *Słownik biograficzny oficerów Legionów Polskich 1796-1807*, Kraków 1998-2003
 - Pachoński J.: *Wojna francusko-neapolitańska 1798-9 r. i udział w niej Legionów Polskich. Okres rzymsko-toskański*, Kraków 1947
 - Pawłowski B.: *Dwernicki*, Poznań 1914
 - Pawłowski B.: *Dziennik historyczny i korespondencja polowa generała Michała Sokolnickiego 1809 r.*, Kraków 1932
 - Pawłowski B.: *Lwów w 1809 roku*, Lwów 1909
 - Pawłowski B.: *Wojna polsko-austriacka 1809 r.*, Warszawa 1935
 - Peplowski-Schnür S.: *Jeszcze Polska nie zginęła! Dzieje Legionów polskich. Opowieść dziejowa z lat 1796-1806*, Kraków 1897
 - Peyre R.: *Napoleon i jego epoka*, Warszawa 1901
 - Pietrykowski T.: *Miasto Toruń w dobie napoleońskiej*, Toruń 1927
 - Płaczkowski W.: *Pamiętniki porucznika dawnej gwardii cesarsko-francuskiej spisane w 1945 r.*, Żytomierz 1961

-
- *Polacy pochowani na cmentarzu Montmartre oraz Saint-Vincent i Batignolles w Paryżu*, praca zbiorowa pod red. Andrzeja Bier-nata i Sławomira Górczyńskiego, Warszawa 1999
 - Potocka-Wąsowiczowa A.: *Wspomnienia naocznego świadka*, Warszawa 1965
 - Prądzyński I.: *Berezyna*, Kraków 1920
 - Prądzyński I.: *Fuenigerola*, Kraków 1916
 - Prądzyński I.: *Książę Józef Poniatowski*, Warszawa 1920
 - Prądzyński I.: *Pamiętniki*, t. I, Kraków 1909
 - Prince M.: *Napoleon: The End of Glory*, Oxford 2016
 - Puzyrewski A.: *Szarża jazdy pod Somo-Sierra w Hiszpanji dnia 30 listopada 1808 roku*, Warszawa 1899
 - Radziński E.: *Napoleon życie po śmierci*, Warszawa 2003
 - Ramboud P.: *Bitwa*, Gdańsk 2002
 - Rembowski A.: *Źródła do historii Pułku Polskiego Lekkonnego Gwardii Napoleona I*, Warszawa 1899
 - Révérend A.: *Armorial du Premier Empire*, v. 1-4, Paryż 1894-1897
 - Robertyn A.: *Anegdoty z życia Napoleona*, Warszawa 1844
 - Rogacki T.: *Albuera 1811*, Nakło 1997
 - Rogacki T.: *Austerlitz - 2 XII 1805*, Nakło 1997
 - Rogacki T.: *Egipt 1798-1801*, Warszawa 1999
 - Rogacki T.: *Pruska Iława 1807*, Warszawa 2004
 - Rola R.: *Henryk Dąbrowski 1755-1818*, Poznań 1918
 - Romański R.: *Raszyn 1809*, Warszawa 1997
 - Rostocki W.: *Korpus w gęsie pióra uzbrojony*, Warszawa 1974
 - Rozenkranz E.: *Napoleońskie Wolne Miasto Gdańsk. Ustrój, prawo, administracja*, Gdańsk 1980
 - Ruszczyk M.: *Napoleon i Józefina*, Warszawa 1991
 - Saint- Hilaire E.: *Historia Napoleona*, Warszawa 1938
 - Sanguszko E.: *Pamiętniki 1786-1815*, Kraków 1876
 - Ségur P.: *Byłem adiutantem Napoleona*, Warszawa 1982
 - Senkowska- Gluck M.: *Rządy napoleońskie w Ilirii 1809-1813*, Wrocław 1980
 - Senkowska-Gluck M.: *Życ po Rewolucji : przemiany mentalności i obyczaju w napoleońskiej Francji*, Wrocław 1994

-
- Senkowska-Gluck M.: *Donacje napoleońskie w Księstwie Warszawskim*, Wrocław 1968
 - Skalkowski A.: *Józef Wybicki*, Poznań 1927
 - Skalkowski A.: *Korespondencja księcia Poniatowskiego z Francją*, vol. I-V, Poznań 1921-1929
 - Skalkowski A.: *Książę Józef*, Bytom 1913
 - Skalkowski A.: *O cześć imienia polskiego*, Lwów 1908
 - Skalkowski A.: *Oficerowie polscy stu dni*, Lwów 1915
 - Skalkowski A.: *Polacy na San Domingo 1802-1809*, Poznań 1921
 - Skalkowski A.: *Pułkownik Niegolewski*, Poznań 1924
 - Skalkowski A.: *Rodowód Józefa Sułkowskiego i jego listy młodociane*, Poznań 1934
 - Skarbek F.: *Dzieje Polski*, Poznań 1876
 - Skowronek J.: *Aleksander Sapieha. Z magnackiego gniazda do napoleońskiego wywiadu*, Warszawa 1992
 - Skowronek J.: *Antynapoleońskie koncepcje Czartoryskiego*, Warszawa 1969
 - Skowronek J.: *Książę Józef Poniatowski*, Wrocław 1984
 - Skowronek J.: *Legiony Polskie we Włoszech*, Warszawa 1985
 - Słomkowska A.: *Prasa rządowa Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego 1807-1838*, Warszawa 1969
 - Sobociński W.: *Historia ustroju i prawa Księstwa Warszawskiego*, Toruń 1964
 - Sokolnicki M.: *Generał Michał Sokolnicki*, Warszawa 1912
 - Solé R.: *Uczeni Bonapartego*, Warszawa 2001
 - Sołtyk R.: *Kampania 1809 roku*, Kraków 1906
 - Starzyński B.: *Polonais décorés de la Légion d'Honneur par l'Empereur Napoléon*, Poissy 1899
 - Staszewski J.: *Dzieje wojenne Torunia od roku 1794 do 1815*, Toruń 1933
 - Staszewski J.: *Generał Dominik Dziewanowski*, Poznań 1933
 - Staszewski J.: *Gwardia Narodowa w czasach Księstwa Warszawskiego*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, tom I, 1929
 - Staszewski J.: *Pomorze w latach 1806-07*, Poznań 1933
 - Staszewski J.: *Wojsko polskie na Pomorzu w roku 1807*, Gdańsk 1958

-
- Staszewski J.: *Wojsko polskie na Śląsku w dobie napoleońskiej*, Katowice 1936
 - Stempowski L.: *Żywot Piotra Łagowskiego, pułkownika wojsk polskich*, Paryż 1845
 - Stempowski M.: *Pożegnanie Księcia Józefa z Krakowem*, Kraków 1913
 - Stojanowski J.: *Korpusy kadetów w Księstwie Warszawskim*, Warszawa 1924
 - Stojanowski J.: *Ministerium wojny w Księstwie Warszawskim*, Warszawa 1924
 - Sulima Z.: *Polacy w Hiszpanii*, Lwów 1888
 - Sułkowski A. P.: *Listy do żony z wojen napoleońskich*, Warszawa 1987
 - Sułkowski J.: *Jenerała Józefa Sułkowskiego życie i pamiątniki historyczne, polityczne i wojskowe o Rewolucyi Polskiej w latach 1792-1793, Kampaniach Włoskich w 1796-1797, Wyprawie Tyrolskiej i Kampaniach Egipskich*, Kraków 1986
 - Sutherland J.: *Bitwy epoki napoleońskiej*, Warszawa 2005
 - Synoradzki M.: *Rapsod z epopei Napoleona*, Warszawa 1904
 - Szenic S.: *Bratanek ostatniego króla*, Warszawa 1983
 - Szutowicz A.: *Od rajdu Garczyńskiego do zdobycia Słupska*, Drawno 2007
 - Szymanowski J.: *Pamiątniki 1806-1814*, Lwów 1898
 - Szyndler B.: *Henryk Dembiński 1791-1864*, Warszawa 1984
 - Szyndler B.: *Pamiątniki z czasów Księstwa Warszawskiego czyli Niezwykłe przygody wojenne dwóch oficerów napoleońskich*, Częstochowa 2001
 - Szyndler B.: *Silva rerum polonorum. Pod znakiem Kościuszki i Napoleona*, Częstochowa 2000
 - Szyndler B.: *Stanisław Nałęcz Małachowski*, Warszawa 1979
 - Śladkowski W.: *Z epoki Legionów i Mazurka Dąbrowskiego*, Lublin 2000
 - Talleyrand Ch.: *Pamiątniki (1754-1815)*, Londyn 1994
 - Tański K.: *Piętnaście lat w Legionach*, Warszawa 1905
 - Tarczyński M.: *Franciszek Żymirski, generał zapomniany*, Warszawa 1988

-
- Tarle E.: *Napoleon*, Warszawa 1967
 - Tarle E.: *Talleyrand*, Warszawa 1957
 - Tokarz W., Kukiel M.: *Dąbrowski jako organizator i wódz*, Warszawa 1919
 - Tokarz W.: *Bitwa pod Lipskiem*, Kraków 1913
 - Tołstoj L.: *Wojna i pokój*, vol. I-IV, Warszawa 1978
 - Tranié J.: *Napoléon Bonaparte: La première campagne d'Italie 1796-1797*, Paryż 1990
 - Tulard J.: *Murat*, Gdańsk 2002
 - Tulard J.: *Napoléon Bonaparte*, Paryż 2017
 - Tulard J.: *Napoleon-mit zbawcy*, Warszawa 2003
 - Tupalski J.: *Generał Dezydery Chłapowski*, Warszawa 1984
 - Tyszkiewicz J.: *Historia 17 pułku ułanów na tle wojsk litewskich 1812-1814*, Gdynia 2004
 - Ubaldus B.: *Wielkie Księstwo Warszawskie*, Lwów 1890
 - Umiński B.: *Generał Jan Nepomucen Umiński 1778-1851*, Wrocław 1999
 - Umiński B.: *Generał Jan Nepomucen Umiński w twierdzy głogowskiej*, Głogów 1994
 - Wasylewski S.: *Szambelanowa z Walewic*, Lwów 1921
 - Weider B.: *Zabójstwo na Świętej Helenie*, Warszawa 1997
 - Willaume J.: *Generał Amilkar Kosiński*, Poznań 1930
 - Willaume J.: *Generał Józef Wielhorski*, Poznań 1925
 - Wojciechowski K.: *Pamiętniki moje z Hiszpanii*, Warszawa 1845
 - Wojtasik J.: *Legiony Polskie we Włoszech z perspektywy dwustulecia (1797-1997)*, Siedlce 2001
 - Wójtowicz A.: *Nowa Szlachta, czyli o napoleońskiej tytulaturze słów kilka*, Bytom 2008,
 - Wybicki J.: *Pamiętniki*, Warszawa 1927
 - Zahorski A.: *Napoleon*, Warszawa 1982
 - Zahorski A.: *Paryż lat rewolucji i Napoleona*, Warszawa 1964
 - Zahorski A.: *Spór o Napoleona we Francji i w Polsce*, Warszawa 1974
 - Zahorski A.: *Z dziejów legendy napoleońskiej w Polsce*, Warszawa 1971
 - Zajewski W.: *Józef Wybicki*, Warszawa 1983

-
- Zajewski W.: *W kręgu Napoleona i rewolucji europejskich 1830-1831*, Warszawa 1984
 - Załuski J. B.: *Wspomnienia o pułku lekkokonnym polskim gwardyi Napoleona I, przez cały czas od zawiązania pułku w r. 1807, aż do końca w roku 1814*, Kraków 1865
 - Zieliński A.: *Ulotna poezja patriotyczna wojen napoleońskich (1805-1814)* Wrocław 1977
 - Zimińska J.: *Generał Karol Kniaziewicz*, Warszawa 1971
 - Ziółek J.: *Studia nad myślą polityczną Wielkiej Emigracji. Napoleon I i Napoleon III*, Lublin 1995
 - Ziółkowski A.: *Pierwszy Pułk szwoleżerów Gwardii Cesarskiej 1807-1815*, Warszawa 1996
 - Zoll F.: *Napoleon – ustawodawca*, Kraków 1921
 - Zych G.: *Armia Księstwa Warszawskiego 1807-1812*, Warszawa 1961
 - Zych G.: *Jan Henryk Dąbrowski (1755-1818)*, Warszawa 1964
 - Żak A.: *Smoleńsk 1812*, Pruszków 1996

Tadeusz Kurek

**POLSCY DOWÓDCY
W ARMII NAPOLEONA**

Szkice portretowe

AKSAMITOWSKI Wincenty

BERKOWICZ Józef

BIEGAŃSKI Łukasz

BLUMER Aleksander

BŁĘDOWSKI Aleksander

BOGUSŁAWSKI Jakub Ferdynand

BOGUSŁAWSKI Ludwik

BRANDT Henryk

BRONIKOWSKI-OPPELL Aleksander

BRONIKOWSKI-OPPELN Mikołaj

BRZEŻAŃSKI Augustyn

CHELMICKI Eustachy

CHŁAPOWSKI Dezydery

CHŁOPICKI Józef

CICHOCKI Michał

CZARNOMSKI Franciszek

CZARTORYSKI Konstanty

DĄBROWSKI Jan Henryk

DEMBIŃSKI Henryk

DOBIECKI Wincenty

DOBIECKI Wojciech

DRZEWIECKI Józef

DUNIN-WĄSOWICZ Stanisław

DWERNICKI Józef

DZIAŁYŃSKI Ksawery

DZIEKOŃSKI Kazimierz

DZIERŻICKI Seweryn

DZIEWANOWSKI Dominik

FALKOWSKI Hipolit

FISZER Stanisław

FREDRO Aleksander

FREDRO Jan Maksymilian

FREDRO Seweryn

GAJEWSKI Franciszek

GIEDROYĆ Romuald

GIEDROYĆ Józef Jan

GODEBSKI Cyprian

GORECKI Antoni

GRABIŃSKI Józef Joachim

GRABOWSKI Michał

GRABOWSKI Stefan

GROTHUS Eustachy

HAUKE Maurycy

HEMPEL Joachim

HORNOWSKI Józef

HURTING Józef

JABŁONOWSKI Władysław

JANKOWSKI Antoni

JARACZEWSKI Adam

JERZMANOWSKI Paweł

KAMIŃSKI Henryk

KRASIŃSKI Izydor

KĄSINOWSKI Mikołaj

KICKI Ludwik

KLICKI Stanisław

KNIAŻEWICZ Karol

KOBYLIŃSKI Florian

KONOPKA Jan

KOSIŃSKI Antoni

KOSS Franciszek

KOSSAKOWSKI Józef Antoni

KOSZECKI Franciszek

KOZIĘTULSKI Jan

KRASIŃSKI Wincenty

KROPIŃSKI Ludwik

KRUKOWIECKI Jan

KURNATOWSKI Zygmunt

LEDÓCHOWSKI Ignacy

LEDÓCHOWSKI Jan

LEWIŃSKI Jakub

ŁAZOWSKI Józef Feliks

ŁĄCZYŃSKI Józef

LUBIŃSKI Feliks

LUBIŃSKI Tomasz

MAŁACHOWSKI Kazimierz

MAŁACHOWSKI Stanisław

MĘCIŃSKI Wojciech

MOLSKI Marcin

MORAWSKI Franciszek

MORAWSKI Karol

NIEGOLEWSKI Andrzej

NIEMOJEWSKI Józef

OGIŃSKI Gabriel

OSTROWSKI Władysław

PAC Ludwik

PASZKOWSKI Franciszek

PAWŁOWSKI Antoni

PEŁCZYŃSKI Michał

PIĄTKOWSKI Karol

PONIATOWSKI Józef

POTOCKI Stanisław Florian

POTOCKI Stanisław Kostka

POTOCKI Włodzimierz

PRĄDZYŃSKI Ignacy

PRZEŹDZIECKI Karol Dominik

RADZIWIŁ Dominik

RADZIWIŁ Michał Gedeon

RANTENSTRAUCH Józef

REDEL Jakub

REKLEWSKI Wincenty

ROZWADOWSKI Kazimierz

RÓŻNIECKI Aleksander

RÓŻYCKI Karol

RÓŻYCKI Samuel

RÓŻYCKI Samuel

RYBIŃSKI Maciej

RZODKIEWICZ Józef

RZYŻCZEWSKI Gabriel

SANGUSZKO Eustachy

SAPIEHA Aleksander

SCZANIECKI Ludwik

SIERAKOWSKI Karol

SIERAWSKI Jan Kanty

SKARŻYŃSKI Ambroży

SKARŻYŃSKI Kazimierz

SKRZYNECKI Jan

SOKOLNICKI Michał

SOŁTYK Roman

SOWIŃSKI Józef

STOKOWSKI Ferdinand

STUART Kajetan

STUMMER Jan

SUŁKOWSKI Józef

SUŁKOWSKI Paweł

SZEMBEK Piotr

SZEPTYCKI Wincenty

SZNAJDE Franciszek

SZYMANOWSKI Józef

TAŃSKI Kazimierz

TARNOWSKI Marcin

TOLIŃSKI Józef

TRZECIELSKI Augustyn

TURNO Kazimierz

TURSKI Wojciech

TYSZKIEWICZ Tadeusz

UMIŃSKI Jan

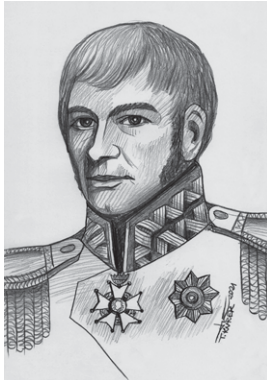
WASILEWSKI Józef

WEYSSENHOFF Jan

WĘGIŃSKI Emilian

WIELHORSKI Józef

WOYCZYŃSKI Stanisław

WYBICKI Józef

WYBRANOWSKI Roman

ZAJĄCZEK Józef

ZAŁUSKI Józef

ZDŻITOWIECKI Cyprian

ZIEMIĘCKI Stefan

ŻÓŁTOWSKI Edward

ŻUBR Janina

ŻYMIRSKI Franciszek

Korekta
Anna Kozyra

Redakcja techniczna
Ewelina Pilawa-Soroka

DPT
Wojciech Jelonek

Promocja
Dorota Panowek

ISBN 978-83-66640-51-1

Wydawnictwo Naukowe Muzeum Niepodległości
Identyfikator Wydawnictwa 42 700
X Pawilon Cytadeli Warszawskiej
ul. Skazańców 25; 01-532 Warszawa
historia@muzeumniepodleglosci.art.pl

30 MUZEUM
LAT NIEPODLEGŁOŚCI

ISBN 978-83-66640-51-1